БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 226 (11824) | 1968 оной сентябриин 25, среда | Сэн 2 мүнгэн

ЭРХИМ ШАНАРАЙ ТЭМДЭГ

...оронойманай промышленнэ ...ятинууд бүтээн гаргадаг ...нингаа шанар улам һай... байнхай. Ашаглахада ...ой, удаан саг соо хүдэл... ...хада таатай зохид про... ...үйлэдбэрилэн гаргаха эрил... ...е үедэ табигдана. Совет ...ринадэй гараар бүтээгдэ... ...нүүд эрхим һайн шанар... ...охадашье хүнэй анхарал ...а гоё һайхан байха ёһо... ...н юм.

...приятинуудай бүтээн гар... продукци шанарайнгаа та... ...ипэйн эгээл эрхим зүйл... ...й адли. тэдэнһээ бүри бу... ...ин байха бүреэ дэлхэйн ...дээрэхи наймаанда гүй... байха. Манай Совет орон ...һайн машинануудые, при... ...ие, ондоошье зүйлэй про... бүтээн гаргадаг, тиимэһээ ...дэлгүүр дээрэ бата бэхи ...эзэлжэ ябана.

...орон доторнайшье хэрэг... ...зүйлнүүдэй шанар эрхим ...байха ёһотой. Продукциин ...һайжаруулха экономиче... ...ргэ нүхэсэлнүүд үргэнөөр ...дэнэ. Түсэблэлгын болон ...ческа урмашуулгын шэнэ ...промышленна предприяти... ...үүргэ, харюусалта дээшэ... ...тэдэнэй эрхые аргагүй ...болоо.

...публикымнай олон пред... ...нүүд шэнэ гуримда орон... ...Тэдэнэй хүдэлмэриин үрэ ...ны дээрээ һайн. Эдэ пред... ...нүүд байгша оной хахад ...турша нёдондо жэлэй энэ ...һөө 8 процентээр үлүү ехэ ...худалдаһан, хахад жэ... ...сэбые 103 процент дүүр... ...байна. Бусад предприяти, ...нциинуудтай холбоо бари... ...үргэдхэһэнэй, продукци ...илгые ехэ болгоһоной. ...һайн шанартай продукци ...бүтээн гаргаһанай ашаар ...амжалта туйлаа.

...дукциин шанар улам һай... ...лха гэһэн тэмсэл хүдэлмэ... ...дунда үргэнөөр дэлгэ... ...дэнэ. Түрүү коллективүүд ...зэргын продукци бүтээхэ, ...шанартай гэһэн Гүрэ... ...тусхай тэмдэгтэй про... ...бүтээн гаргаха гэжэ ...Түрүү зарим коллекти... ...продукци шанарай талаар ...тэмдэгтэ хүртэһэн байна. ...зүйлнүүд дэлхэйн эгээл эр... ...продукциин тоодо оролсодог. ...хэрэглэгдэжэ байгаа тех... ...эрилтэ, стандартнуудһаа ...һайн байха юм. Гүрэнэй ...тэ хүртэһэн продукциин ху... ...лай үнэ сэн дээшэлүүлэг... ...имэ зүйлнүүдые бүтээн гар... ...предприятинууд экономиче... ...талаараа урмашуулагдана. ...үлгын горитой өөрын ...й боложо, үйлэдбэрөө үр... ...иэ, хүдэлмэришэдтөө мүнгэн ...барюулха аргатай болоно. ...рэй талаар Гүрэнэй тусхай ...ай продукци бүтээхэ гэ... ...предприятида, гүрэндэ, кол... ...нүүдтэ аша туһатай, хүнд... ...юм.

...нэ гуримаар хүдэлжэ бай... ...республикымнай түрүү пред... ...ятинууд зарим зүйлэй про... ...циияа Гүрэнэй тэмдэгтэй бол... ...талаар бэлэдхэлэй ехэ хүдэл... ...ябуулжа эхилээ. «Электро... ...на», «Теплоприбор» заво... ...мяха-консервын комбинат, ...сэмбын фабрика бүтээн гар... ...зарим зүйлнүүдэй шанарые ...йн эрхим зэргын продукциин ...арта хүргэхэ бэлэдхэл хэжэ ...най.

...нэ хүдэлмэри орёо, бэлэдхэл ...ой юм. Эрхим зэргые продук... ...бүтээн гаргахын тула үйлэд... ...наряжуулан һайжаруулха, ...логёо шэнэдхэхэ, оньһожо... ...ал, автомат арга хэрэглэхэ ...ла. Гадна хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлэн бэлдэхэ, тэдэнэй мэргэжэл шадабари улам дээшэлүүлхэ талаар горитой ехэ ажал ябуулха хэрэгтэй.

«Электромашина» заводой коллектив хоёр шэнэ түхэлэй электродвигательнүүдые Гүрэнэй тусхай тэмдэгтэй болгохо бэлэдхэл хэнэ. Эдэ электродвигательнүүд урдань хэгдэдэг электродвигательнүүдһээ булюу һайн юм. Шэгнүүрээрээ, хэмжүүрээрээ бага, ашаглахада найдамтай һайн, удаан болзор соо хүдэлхэ, газаашье талаһаа таатай зохид, шэнэ электродвигательнүүдые бүтээхэ технологинь наряжуулан һайжаруулагдажа байна. Нимэ электродвигатель хэхэдэ шэнэ материал хэрэглэгдэдэг болоо. Шэнэ түхэлэй продукци бүхы талаһаань хинан шалгаха, техническэ тусхай эрилтэдэ хүрэмөөр бүхы хиналта хэхэ талаар мүн лэ бэлэдхэл хэгдэжэ эхилээ.

Дэлхэйн олон гүрэнүүдтэй экономическа холбоо барисаатай «Теплоприбор» заводой хүдэлмэришэд халуун ууралай даралта шалгадат нэгэ түхэлэй приборые Гүрэнэй тэмдэгтэй болгохо гэжэ хараална. Тус заводой коллектив һайн шанартай олон приборнуудые бүтээдэг, тэдэнээ дэлхэйн 30 гаран оронуудта эльгээдэг. Тиимэһээ продукциинь шанар ехэ удха шанартай, коллективэй саг үргэлжын анхарал хандуулдаг асуудал мүн. Һайн шанартай олон продукци бүтээхэтэй хамта Гүрэнэй тусхай тэмдэгтэ хүртэһэн прибор наймаалдаг болохо гээшэ заводто ехэ аша туһатай юм. Хүдэлмэришэд үйлэдбэреэ, прибор бүтээлгын технологи наряжуулан һайжаруулна, продукциин шанар дээшэлүүлхэ арга боломжо тодорхойлно. Прибор бүтээлгэдэ хэрэглэгдэхэ шудхалаатай, ондоо материалай шанар ходо хинан шалгагдадаг болоо, бэлэн продукци шалгаха тусхай түхеэрэлгэ тодхогдоо.

Нарин сэмбын фабрикын цехүүд һэльбэн заһабарилагдажа, тэндэнь шэнэ техникэ тодхогдожо байнхай. Ноохо һамнаха, сэбэрлэхэ, зэрэхэ бүтээсэ ехэтэй станогууд табигдажа байна. Шанарай тусхай тэмдэгтэ хүртэхэ сэбэр ноохон бүдые нэхэн гаргаха технологи байгуулагдажа байна.

Продукциин шанар һайжаруулха асуудал үйлэдбэри хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаг үрэ дээшэлүүлхэ эрилтэтэй сэхэ холбоотойгоор шиидхэгдэнэ. Эрхим зэргын продукци үйлэдбэрилхын тула нарин нягта бэлэдхэл хэхэ, техническэ хиналтын албатанай үүргэ дээшэлүүлхэ шухала.

Бии байһан арга боломжоёо хэрэглэхын, продукциин шанар дээшэлүүлхын тула түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ шухала. Манай түрүү коллективүүд продукцияа гэдэргэнь бусаалтагүйгөөр тушаадаг Саратовай машина бүтээгшэдэй дүй дүршэлые халан абалсажа, һайн үрэ дүн туйлана. Түрүү энэ дүй дүршэлые хаа хаанагүй халан абаха, продукциин шанар дээшэлүүлхэ тэмсэлдэ бүхы хүдэлмэришэдые хабаадуулха гээшэ предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна, профсоюзна организацинуудай шухала зорилго болоно. Тиихэтэй хамта үйлэдбэриин технологи наряжуулан һайжаруулха, продукци бүтээхэ бүхы ажалые эхинһээнь абаад бэлэн болотороо ходо хинан шалгажа байха хэрэгтэй.

Бүтээн гаргаһан продукциин шанар хадаа предприяти, коллектив бүхэнэй ажал ябуулгые, үйлэдбэриин эмхидхэл, анхарал оролдолгые элишэлэн харуулна. Һайн шанартай продукци үйлэдбэрилхэ гээшэ коллектив, хүдэлмэришэн бүхэнэй нэрэ хүндын, һэшхэлэй хэрэг мүн.

„КОСМОС-243" НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

ТАСС-ай мэдээсэл

1968 оной сентябриин 23-да «КОСМОС-243» гэһэн ээл... хэмэл одон Советскэ Союзһаа дэгдээгдээ.

БурАССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Республикын колхоз болон совхозуудта 1969 оной тарилгада хэрэглэгдэхэ ороохо тарянай, хартаабхын һайн шанартай үрэһэ хүрэнгэ бэлдэхэ талаар социалис мүрысөөнэй гуримууд тухай

Республикын ажахы бүхэндэ 1969 оной тарилтада хэрэглэгдэхэ ороохо тарянай, хартаабхын һайн шанартай үрэһэ бэлдэхын тула, үрэһэ хааха түсэбөө саг соонь дүүргэжэ, тэрэнээ тарилгын шанарта хүргэхын тула БурАССР-эй Министрнүүдэй Совет тусхай тогтоол абаа.

1. Үрэһэ хүрэнгэ хааха, тэрэниие бэлдэхэ талаар түрүүлжэ ябагшадые харуулхын тула «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдтэ республикын Хүндэлэлэй самбар бии болгожо, ороохо тарянай, хартаабхын үрэһэ хүрэнгэ саг соонь, һайн шанартайгаар хаажа, тарилгын шанарта хүргэгшэдые тэндэ элишэлхэ. Түрүүшүүлдэ иимэ шан тогтоогдоо:

а) **нэгэдэхи зэргын нэгэ шан** — БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг болон «Волго» түхэлэй хүнгэн автомашина түрүү ажахыда үгтэхэ. Иимэ шанда хүртэхын тула 1968 оной октябриин 15 хүрэтэр бүхы ороохо тарянай үрэһэ түсэбэй ёһоор хаажа дүүргэхэ, тэрэнэйнгээ 70 процентһээ бага бэшые сэбэрээрээ нэгэдэхи классай шанарта хүргэхэ, 30 процентыень хоёрдохи класста хүргөөд, хартаабхын үрэһэ хааха түсэбөө октябриин 10 хүрэтэр дүүргээд, тэрэнэйнгээ 20 процентһээ бага бэшыень һайн сортын үрэһэ хааха;

б) **хоёрдохи зэргын гурбан шан** — «Москвич» түхэлэй хүнгэн автомашинанууд—1968 оной октябриин 15 хүрэтэр ороохо тарянай үрэһэ бүхы талаарнь хааха түсэбөө дүүргээд, тэрэнээ сэбэрээрнь нэгэдэхи—хоёрдохи классай болгоһон, мүн хартаабхын үрэһэ хааха түсэбөө дүүргэһэн ажахынуудта үгтэхэ;

в) **гурбадахи зэргын гурбан шан** — ашаанай автомашинанууд—1968 оной ноябриин 1 хүрэтэр ороохо тарянай үрэһэ хааха түсэбөө бүхы талаарнь сүм дүүргэһэн, дээрэ хэлэгдэһэн шанарта хүргэһэн ажахынуудта барюулагдаха;

г) колхоз, совхозуудай эрхим хүдэлмэришэдые, машинистнүүдые, бригадирнуудые, отделениие эрхилэгшэдые, мэргэжэлтэдые, ажахынуудай болон аймагуудай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые урмашуулхын тула баһа шан тогтоогдоо. Үрэһэ хүрэнгэеэ эрхим болзорто, һайн шанартайгаар бэлдэһэн хүнүүдтэ «Урал» түхэлэй 15 мотоцикл (худалдаанай гуримаар), СССР-эй ВДНХ-да ажахынтаа мүнгэ зөөрэр ошохо 10 путевко үгтэхэ.

2. Ороохо тарянай болон хартаабхын үрэһэ хүрэнгэ хааха, бэлдэхэ талаар шалгарһан колхозниуудые, совхозуудай хүдэлмэришэдые, ажахынуудай мэргэжэлтэдые, хүтэлбэрилэгшэдые «РСФСР-эй хүдөө ажахын социалис мүрысөөнэй отличник» болон БурАССР-эй хүдөө ажахын министерствын болон хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай профсоюзуудай обкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнаха.

Социалис мүрысөөнэй туримай ёһоор үгтэхэ болоһон автомашинанууд болон мотоциклнууд 1969 оной түрүүшын хахад жэлдэ худалдагдаха юм. ВДНХ-да ошохо путевко болон Хүндэлэлэй грамотанууд социалис мүрысөөнэй дүнгүүдэй гаргагдажа, хүдөө ажахын үйлэдбэриин управленинүүдэй зууршалга хэхэдэ хүдөө ажахын министерство барюулха гуримтай.

БАЯРЛАХААР БАХАРХАХААРШЬЕ

Виктор Иванович Ошурковай звеногойхид энэ жэлдэ овощ һайнаар ургуулба. Гектарай 250 центнер капуста, 80 центнер свёкло гарана.

Ургаса хуряалгын захалһанһаа хойшо энэ «Советская Россия» колхоз гүрэндөө 1130 центнер овощ худалдажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Үшөө 5 гектар капуста ургажа байна. Тэндэһээ адагынь 1200 центнер ургаса абтахаар.

Колхозой овощ ургуулагшад арга боломжонуудаа хаража үзөөд, гүрэндэ овощ худалдаха түсэбөө хоёр дахин дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай.

Эндэ хартаабхыншье ургаса һайн, гектарай адагынь 80 центнер абтахаар. Бүхыдөө энэ колхоз 150 гектар хартаабха тариһан юм. Мүнөө эдэнэр гүрэндөө 2850 центнер хартаабха худалдаад байна. Түсэбэй ёһоор эдэнэр 3 мянган центнер тушааха юм. Мүнөө гүрэндэ тушаахаар 4 мянган центнер хартаабха бии. Тигэжэ баһал түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэхэ аргатай.

Хартаабха гүрэндэ тушаахынгаа хажуугаар дээдэ-жэрэмэйхид үрэһэндөө хаана. Мүнөө 2400 центнер эрхим шанартай үрэһэн бэлдэгдээд, һайн байрада хадагалагдаа.

Теэд гүрэндэ хартаабха, овощ түсэбһөө гадуур худалдахада һаалта, бэрхэшээлнүүд олон ушарна.

— Нилээд ехэ хартаабха поли дээрэ хэбтэнэ, тэрэниие город зөөхэ автомашина дуталдана, — гэжэ колхозой бухгалтер Леонид Павлович Китаев һанаата болоно. — Ингээд шанга хүйтэнэй буугаа һаа, хартаабхамнай хүлдэжэшье болохо.

Овощ, хартаабха зөөхэ транспорт дуталдажа, хүдөөгэй зондо шахардуу болоно. Хэды бэрхэшээлтэй байбашье, энэ колхозой гэшүүн шэнэ ургасаяа сүм һайнаар абажа шадаха гэжэ найдагдана.

И. ШЕГЛАЕВ.
Улаан-Үдын аймаг.

Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд ороохо тарягаа хуряажа захадань гаража, мүнөө һолоомоёо суглуулжа, намарай паар хахалжа байна. Колхозой тоогууд дээрэ үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ хүдэлмэри түлэг дундаа. Зураг дээрэ: комсомолой гэшүүн, тракторист Булат Доржиев (түрүүшынхинь), механизатор Владимир Бриндин гэгшэд намарай паар хахалжа ябана. Эдэнэр халаан соогоо 7—8 гектар газар һайн шанартайгаар элдүүрилнэ.

К. ГАБАЕВАЙ фото.

ХОЁР ЖЭЛЭЭР УРИД

МУХАР-ШЭБЭР. Аймагай Хонхолын «Искра» колхозой тарягшад жэлһээ жэлдэ үндэр баян ургаса абадаг гэжэ үнинэй суурханхай. Гүрэндөөшье таряа ехээр худалдана.

Табан жэлэй түсэбэй ёһоор тус ажахы гүрэндөө 90 мянган центнер ороохо худалдаха байһан аад, түрүүшын хоёр жэл соо 68 мянган центнер таряа Эхэ ороной амбаарта оруулаа һэн. Мүнөө гурбадахи жэлдэнь үшөө 36 мянган центнер таряа худалдажа, табан жэлэйнгээ түсэбые хоёр жэлээр уридшалан дүүргэхэнь. Эдэ үдэрнүүдтэ колхоз бэлэдхэлэй пунктда 27 мянган центнер ороохо оруулба (түсэбынь 18 мянган центнер) Ингээд үшөө юһэ мянган центнер таряа тушааха юм.

— Ороохо таряа үйлэдбэрилхэ табан жэлэйнгээ түсэбые баһал болзорһоонь нэгэ жэлээр урид дүүргэхэмнай. Түсэбэй ёһоор 1970 он болотор 280 мянган центнер ороохо абаха байһан аад, һүүлэй гурбан жэл соо 227 мянга шахуу центнер таряа сохижо абаабди. Тэрэ тоодо гансахан байгша ондо 100 мянган центнер таряан хуряагдаа. Ерэхэ жэлдэ түсэбэнай заабол дүүрэхэ, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Е. В. Иванов хөөрэнэ.

М. НАМЖИЛОВ.

ШЭНЭ СОВХОЗУУД

...ЗАХААМИН. Һаяхан ...аг дотор гурбан шэнэ ...хоз эмхидхэгдэбэ. Утаа-Далахай нютагта «Бай... ...колхозой һуури дээрэ ...нхайн совхоз байгуулагд... Санага центртэй «Ком... ...изм» колхозой газар дээ... Санагын совхоз мүндэл... «Родина», «40 лет Ок... ...бря» колхозуудай һуури ...рэ, Мэлэ нютаг центртэй ...инголой совхоз тодорбо. ...Эн совхозуудай директор... ...дээр В. Л. Хартаев, С. Х. ...житов, Р. Л. Бандеев ...гшэд томилогдоо. Шэнээр ...хидхэгдэһэн совхозууд ...тулэб мяхалиг үүлтэрэй ...рэ олоор үсхэбэрилхэ юм.

Б. НИКОЛАЕВ.

АДХАШЬЕ ҮБҺЭН—ТЭЖЭЭЛ

Түрүү хонишодой һүрилжэ абаһан үбһые харахада баярлахаар лэ байна даа. «Мир» колхозой үнинэй хонишон Бадма Банзаракцаев мүнөө жэлдэ даалаг сабшалан дээрэһээ 16 сомоо бэлэдхэжэ абаад: «хонидойнтоо үбэлжэлгэдэ бардам хүрэхэ үбһэтэй болооб» гээд урматайтаар хөөрэнэ.

Колхозой нэгэдэхи отделениин хонишодой дунда Бадма Банзаракцаев шэнги ехээр үбһэ абаһан хүнүүд үсөөн байха. «Үбһэ ногооншье һайн гараа. Шадаһан лэ хонишод үбэлжэлгые дабаха үбһэтэй болоо даа» гэлсэжэ Дээдэ-Бургалтайн зоной хөөрэлдэдэг зүбтэй. Ахалагша хонишон нүхэр Банзаракцаев Дандин Дамбаевтантай суттаа 548 эхэ хонидые Шонхоройн адагта хаража байхадаа, өөрынгөө гэр бүлөөр хамаг сабшалангаа хуряажа абаһан.

Хонишодой мэлэлдэ тракторшье байтаагүй. Морин косилка тармуур хоёр лэ тэдэнэй эгээл һайн зэмсэгынь болоо бшуу. Үбһэ хуряалгын үедэ нүхэр Банзаракцаев өөрөө косилкада һуугаад, удаань тармаад, һүрилэлгын үедэ гэр бүлэнэрээ хамһалсаһан байна. ... Хонишодой ... ажаллаагүйдэ хэн анхархаб! Иимэл харюусалта урдаа табижа, ахалагша хонишон Банзаракцаев харууһалдаг хонидтоо, үбэлдөө абтаха хурьгадтаа һайхан үбһэ бэлэдхээд, һанаа амар болоод байна. Энэ намар отарадань зелёнко сабшагдаха. Мүн лэ өөрөө хүсэлжэ, мянгаад центнер хуряажа абаха һанаатай.

Ахалагша хонишон Тамажаб Будаев нёдондоной декабрь һарада 582 эхэ хони даажа абаад, үбэлжэлгын хаһада үбһэ тэжээл муутай байһан. Теэд хонидыньшье туража ондо ороһон байгаа. «Анхан хурьгалха хонидые абахадамнай нэгэл сомоо үбһэн хашаадамнай байһан юм. Ехэл ядаралтай саг үзэгдэжэ, түллэхэ малаа арай шамай ногоон дээрэ гаргаабди» гээд Будаевтан хэлэнэ. Нёдондо энэ отарын сабшалан гандажа, үбһэ ногооной гараашьегүй һаань, мүнөө жэлдэ Тамажаб Будаев арбаад һүри үбһэтэй. Олон хонидые харууһалжа байбашье, арга суглөөгөө оложо, үбһэ тэжээл ехээр абахын ... хонишод ерэхэ үбэл малаа тобир тарган ондо оруулха аргатай болонхой.

Мүнөө жэлдэ үбһэ ногооной ургаса яһала һайн. Теэд Дээдэ-Бургалтайн отделениин зарим отарын хонишодой үбһөө бэлэдхэжэ абаагүйнь гэмшэлтэй. Түхэм гэжэ газарта хонишодой үбэлжөөнэй буусын хажуугаар хори гаран гектар сабшалангай хахадынь шахуу һүрилэгдэжэ абтаагүй, табиһан бухалнуудынь бороодо сохюулжа байна. Энэ сабшалан ахалагша хонишон Захар Тумуровта мэдэлтэй. Тиигээд үбһэ хуряалгын үеэр тэрэнэй үбшэлхэдэ, колхозой правлениин зүгһөө мүртэй туһаламжа хүргэгдөөгүй. Гаднаһаа колхозой ажалда ябагшад үбһыень дууһан хуряажа абангүйгөөр бороодо сохюулжа һалгаажа байна. Саг соогоо хуряагдажа абтаагүй үбһэндэ ямар шанар байхаб? Үбэлдөө түллэһэн хонидто, нарай хурьгадта һайханаар сомогдоһон үбһэн хэрэгтэй бэшэ аал. Ургаса ехэтэй сабшалангай муугаар хуряагдажа абтаһан дээрэһээ мүнөө жэлдэ тус отделениин бусад отарануудта хэдэн зуутаад центнер үбһэн хосороо гэхэдэ ямаршье эндүүрэл болохогүй.

Үшөө нэгэ жэшээ хараябди. Ахалагша хонишон Баиров Батор Доодо-Боондо хори гаран гектар сабшалантай байгаад, мүнөө үбэл оройдоол 2—3 һүри үбһэтэй үлэхэеэ байна. Хүнүүд хэлсэхэдээ тэрэнэй даадаг сабшалан моринной үбсүүдэ тулахаар ургаад, мушхаржа унаһан байтаа тэлсэнэ. Арба гаран томо һүри гарахаар байгал. Теэд хайран энэ сабшалангайнь үбһэн сабшагдаһан мүртөө саг соогоо тармагдангүй, намарай бороодо сохюулжа, газартаа шэргэжэ байна. Яахадаа иимэ байдал ушараа б гээд һонирхоходо, Батор Баиров гансааран отаралаа хүдэлдэг байгаа. Тэрэнэй туһалагша хонишод мүнөө болотор үгтэнгүй байжа, үбһөө хуряажа абаха аргагүй болоһон байха юм. Энэ жэшээ юу харуулнаб гэбэл, колхозой болон отделениин хүтэлбэрилэгшэд хони үсхэбэрилгые тоодоггүй байна. Олонхи ушарта хонидой отаранууд дүй дүршэлгүй хүнүүдтэ даалгагдаад, тэдээндэ ямаршье туһаламжа хүргэгдэнэгүй. Мүнөө зарим отарын хонишодой үбһөө абажа шадангүй байхада хэн зэмэтэйб? Ганса хүнэй ажаллажа байхада, тэрээндэ хамаг зэмыень тохожо болохо аал! Хүтэлбэрилэгшэдэй өөһэдынь бодожо үзэхөөр хэрэг гараа. Хэдэн зуутаад хонидые хаража байһан ганса хүн үбһөө абажа шадахагүйһөө байтагай, хонидойнгоо хото хорёое заһабарилгада хүшэхүрэхэгүйдөө болохо бшуу.

Сабшалангай үбһые хаһа саг соонь хуряажа абабал, адхашье һаа, малай тэжээл ха юм. Тэжээлэй хомордобол, адха үбһэмнай арбан түхэриг сэнтэй болохо жэшээтэйл. Тиимэл хадань сабшалан һайжаруулха асуудал онсо анхарагдана. Энэ зорилгые бэелүүлхэдээ гансахан ургасын түлөө бэшэ, харин тэрэнээ шанартайгаар хуряажа абахын түлөө тэмсэхэ шухала.

Т. ГАРМАЕВ,
манай корр.

Зэдэ.

ҺҮҮЛЭЙ ҺОНИН

ШЭНЭ ИЛАЛТААР ОМОГОРХОНОБДИ

КОСМОНАВТИКЫН ТҮҮХЭДЭХИ ШЭНЭ ХУУДАҺАН

«Газар—Һара—Газар» гэһэн замбуулинай зам манай автомат станци нээжэ, совет наука ба техникэ космонавтикын түүхэдэ шэнэ хуудаһа нээбэ.

Замбуулинай хоёрдохи скоростёор станциие заагдаһан газартань дорьбоогүй зөөлэхэнөөр буулгаһан ушар совет космонавтикада шэнэ шата нээжэ үгэбэ.

Манай үеын эгээн зоримгой эрмэлзэлгэнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ саг ерэбэл.

А. Ф. Полак,
техническэ эрдэмэй доктор.
«Башниистрой» институдай директор.

ЗАМБУУЛИН СООГУУРХИ ГАЙХАМШАГ РЕЙС

Һара ба бэшэшье түбинүүдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар Советскэ Союз үшөө нэгэ гайхамшаг илалта туйлаба. «Зонд-5» гэһэн совет автомат станци Газарһаа дэгдээгдээд, Һарые тойроһо нойнгоо һүүлдэ Газарта амжалтатайгаар буулгагдаба.

Тиигэжэ динамическа астрономиин тон хүшэр зорилгонуудай нэгэн хүн түрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүүнээ шиидхэгдэбэ. Замбуулинай орёо замаар автомат станци залан ябуулжа шадаха совет эрдэмтэд, инженер болон хүдэлмэришэдэй гараар бүтээгдэһэн приборнуудай һаадгүйгөөр хүдэлһэниинь илангаяа гайхалтай. Баһа тиихэдэ автомат станциие замбуулинай хоёрдохи скоростёор Газарай атмосферэдэ оруулан, урид хараалагдаһан газарта сэхэ буулгаһан ушар хүнэй ухаан бодолые яаха аргагүй баясуулна.

Һарын болон бэшэшье планетэнүүдэй фото-зурагуудые хараха, баһа тиихэдэ телевизионно түхеэрэлгэнүүдэй туһаламжаар эдэнэй нюруугай зарим хубинуудые, бусадшье материалнуудые тон һайнаар шэнжэлхэ арга мүнөө олгогдожо байна бшуу. Тиимэһээ Һара ба планетэнүүдые шэнжэлхэ арга боломжо бүри үргэдэнэ.

Бүхы совет арадтай хамта астрономууд наука ба техникын амжалтануудаар омогорхонобди.

Н. П. Барабашов,
Украинын Наукануудай академиин академик.

СОВЕТ ЭРДЭМ НАУКАДА АЛДАР СОЛО

Газар—Һара—Газар гэһэн замбуулинай зам табигдажа, үшөө нэгэ илалта туйлагдаба.

Энэ хадаа совет наукын тобоймо илалта гээшэл! Замбуулиниие шэнжэлхэ хэрэгтэ шэнэ алхам хэгдээ. «Совет эрдэм наукада алдар соло!» гэжэ үнэн зүрхэнһөө хэлэхэ дурам хүрэнэ.

Б. И. Ковзан,
Советскэ Союзай Герой.

ЭНЭ ҮДЭР ХЭЗЭЭДЭШЬЕ МАРТАГДАХАГҮЙ

«Зонд-5» гэһэн замбуулинай станциин Һарые тойроод һөөргөө Газар дээрэ бусажа ерэһэн тухай совет наукын шэнэ толотомо амжалта тухай мэдээсэлые бидэнэр ехэ баяр баясхалантайгаар угтабабди.

Совет эрдэмтэд, инженернүүд, технигүүд ба хүдэлмэришэдэй гайхамшаг амжалта замбуулиниие саашадань шэнжэлхэ тон ехэ арга боломжо нээжэ үгэнэ. Газар—Һара—Газар гэһэн замбуулинай зам бүри үсэгэлдэр үльгэр домог шэнгеэр һанагдадаг байбал, мүнөө энэмнай бодото дээрээ бэелүүлэгдэбэ.

Н. П. Кириенко,
РСФСРэй габьяата врач.

ГЕОЛОГУУДАЙ ЭТИГЭЛ НАЙДАБАРИ

«Зонд-5» гэжэ автомат станциин Газар дээрэ һөөргөө амжалтатайгаар бусаһан ушар Амар шадарай ашагта малтамалнуудые бэдэрэгшэдые ехээр баясуулба. «Һарын шулуу» гартаа барижа шэнжэлэн үзэхэ гэһэн эрдэмтэдэй хүсэл эрмэлзэлгын бэелүүлэгдэхэнь ойртоо. Газарта эгээн ойро байдаг замбуулинай хүршын нюруугай шулуунуудые лабораторинууд соогоо шэнжэлжэ байха саг ерэхэл байха гэжэ этигэнэбди.

В. В. Онихимовский,
Социалис Ажалай Герой.
Алас-Дурна зүгэй геологическа управлениин начальник.

ШУХАЛЫН ШУХАЛА АМЖАЛТА

Газарта эгээн ойро байдаг Һарые шэнжэлэн мэдэхэ гээшэ космонавтикын эгээн шухала зорилго юм. Бидэниие, астрономуудые, Һарын харагдадаг наада тала, тиин харагдадаггүй саада талынь нюруугай гүхэл шарай һонирхуулдаг.

Энээнһээ урид хэмэл одонуудай хүсөөр телетайпна холбоогоор абтаһан мэдээсэлнүүдые шэнжэлэн үзэдэг байгаабди. Гэбэшье шэнжэлхэ материалнуудые тэндэһээ Газар дээрэ асаржа ерэхэ гээшэ тон шухала байгаа. «Зонд-5» гэһэн совет автомат станци энэ зорилгые бэелүүлбэ. Тэрэ Газар дээрэ тон үнэтэй материалнуудые асараа. Энэмнай совет наука ба техникын үшөө нэгэ гайхамшаг илалта гээшэл!

Е. П. Федоров,
УССР-эй АН-ай гэшүүн-корреспондент,
УССР-эй АН-ай астрономическа обсерваториин директор.

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

ХОДОДОО ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Комбинадай цех. Эндэ тодхогдоһон оньһото машинануудай хүнхинөөн агшам зуурашье таһалданагүй. Хүдэлмэришэдшье забдагүй, халаанайнгаа даабарии дүүргэхэеэ оролдоно. Зариманиинь нэгэ газар сугларһоод, олон таба юумэ шашалдажа, дэмы сагаа хорооно. Теэд тэдэнии хүдэлэгты гэжэ хэлэхэ хүн үгы, зоргоорол болоно гээшэ ха..

Эгээл иимэшүү нэгэ үдэр тус цехэй коллективтэ Нина Яковлевна Рыбникова ажаллахаяа эндэ ерэхэнь гэһэн үгэ дуулдаба.

— Нүхэр Рыбникова манай цехые даажа абахагүй. Юундэб гэхэдэ, бидэнэр үйлэдбэри дээрээ эгээл гээгдэнги участок гэжэ тоолотдодогбди. Бэрхэшээлһээ тунхарихa хүн байха даа,—гэжэ зариманиинь хөөрэлдэхэ юм.

— Үгы даа. Рыбникова ажал эмхидхэжэ шададаг хүн. Юрэдөө тэрэнэй манай цехтэ начальнигаар томилогдожо ерээ һаа, ажалнайшье урагшатай ябаха һэн, зарим журамгүй халирхайшуул дэмы сагаа үнгэргэхэеэ болихо һэн,—гэжэ нүгөөдүүлынь үмөөрнэ.

Энэмнай хэдэн жэлэй саада тээ Улаан-Үдын Ленинэй ордентэ мяха-консервын комбинадай желатинай цехэй коллективэй дунда болоһон хөөрэлдөөн. Тиихэдэ тус цех желатин үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргэдэггүй байһан. Ушар шалтагааниинь юуб гэхэдэ, цехэйнь начальник хүдэлмэреэ эмхидхэжэ шададаггүй, ажалай журам эбдэдэг халирхайшуулай урда шанга эрилтэ табижа бирадаггүй байһан. Гэхэтэй хамта Хабаровск, Новосибирск болон бусадшье городуудай эдеэ хоолой үйлэдбэриин предприятинуудһаа желатин элбэгээр эльгээгыт гэһэн захяа ерэдэг бэлэй. Мүн эм бэлэдхэдэг фабриканууднаашье тиимэ гүйлта абтадаг һэн. Теэд юугээ эльгээхэбши. Желатин тон багаар үйлэдбэрилэгдэдэг байгаа ха юм.

Үршагта иимэ байдалаа усадхаха талаар комбинадай хүтэлбэрилэгшэд зохихо хэмжээнүүдые абадаг, теэд тэрэнь бодото дээрээ бэелүүлэгдэдэггүй, хооһон үгөөр дүүрэшэдэг һэн.

Нэгэтэ комбинадай парткомой заседани дээрэ желатинай цехэй ажал хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тиихэдэ Нина Яковлевна Рыбниковае тус цехэй начальнигаар баталха гэһэн дурадхал хэншьеб оруулаа. Энэ нүхэр желатин үйлэдбэрилхэ хүдэлмэриие һайса шудалһан, тиихэдэ ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадаха, эдэбхитэй гэжэ тэндэ зүбшэгдэһэн юм.

Тиигэжэ Нина Яковлевна желатинай цехэй начальник болоо бэлэй. Ажалайнь түрүүшын хэдэн үдэрнүүдтэ хүшэрхэн байгаа. Зарим оньһото машинануудынь эбдэршэһэн, хүдэлмэришэдшье тушаалта ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг. Ушар иимэһээ үйлэдбэрилэгдэһэн продукциинь шанар муу, мүнөөнэй эрилтэдэ таарадаггүй байгаа.

Нэн түрүүн калибровочно машиные заһабарилуулха хэрэгтэй гэжэ нүхэр Рыбникова шиидэбэ. Тиигээ һаа хатаагдаһан желатин жэжэ, томынгоо талаар илгаруулагдажа, продукциин шанарынь нилээдгүй һайжарха һэн.

Нэн түрүүн Нина Яковлевна заһабарилгын хүдэлмэри эмхидхэжэ шадаа. Тиин калибровочно машинань заһабарилагдажа, ашаглалтада үгтэбэ. Энээнһээ уламжалан, продукциинь шанар нилээдгүй һайжаруулагдаа, элбэгээр үйлэдбэрилэгдэдэг болоо. Желатин шалгаар һарын, кварталайнь түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдэдэг, энээнэйнь ашаар хүдэлмэришэдынь мүнгэн шан абадаг болоһон. Саашадаа Нина Яковлевна коллективэйнгээ дунда гэгээрэлэй болон ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулжа эхилбэ. Ажалай журам нарияар сахиха, тушаалта ажалдаа үнэн сэхээр хандаха гэһэн уряае хүдэлмэришэдэй нангин эрилтэ болгожо шадаба. Мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ гэһэн үүсхэл дэлгэржэ, энэ талаар техническэ һургуули нээгдэжэ, олонхи хүдэлмэришэдынь хэшээлдээ эдэбхитэйгээр ябадаг болобо.

Комсомолой гэшүүн Нина Сокольниковагай дурадхалаар залуу басагад, хүбүүд сүлөөтэй сагаа һамбаашалан, цех соогоо улаан булан түхеэрбэ. Галина Бредус, Зинаида Шигина, Галина Зимирева болон бусад түрүүшүүл продукциин шанар шалгаха һайн дуратанай бүлэг эмхидхэбэ.

Гэбэшье коллективэйнь дунда ажалай журам эбдээшэн, тушаалта хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандадаг халирхайшуул үшөөл бии һэн. Жэшээнь, залуухан басаган Наташа Н. халаандаа хододоо хожомдожо ерэдэг, ажал дээрээ голодоһо гаргадаг, мэргэжэлээшье дээшэлүүлдэггүй байба. Иимэшүү хүдэлмэришэниие эндэ яахадаа байлгана бибди, аргадахадашье, хөөрэлдэхэдэшье туһа болоногүй. Юрэдөө ажалыемнай хойшо татана, нэрыемнай бузарлуулна гэжэ тус цехэйхид шаг шууяа лэгэтэ гаргаһан байна. Теэд нүхэр Рыбникова энээниие буруушаажа, басагые зүб харгыда оруулха зорилго урдаа табиһан байха юм. Тиигэжэ Наташа басагантай нэн түрүүн илдам, аха нүхэрэй һэшхэлээр хөөрэлдэһэн, ажаһуудалаарнь һонирхоһон жэшээтэй. Мүн сугтаа хүдэлдэг залуушуул, комсомолшууд Наташые кинодо уридаг, театр хамта ошолсодог болобо. Тиин Наташа ажал хэрэгтээ анхаралтайгаар хандадаг, дүй дүршэлөө дээшэлүүлхые эрмэлзэдэг, номуудые уншадаг, газетэ, журналнуудые һонирхожо, анхаралтайгаар шудалдаг болоо һэн.

Мүнөө Наташа Н. дээдэ шатын мэргэжэлтэй, бэрхэ хүдэлмэришэн гэжэ тоологдодог.

Иигэжэ Нина Яковлевна хүдэлмэришэдые зүбөөр хүмүүжүүлхэ гэжэ оролдодог, мүн иимэшүү алдуу гаргаһан бусадшье нүхэдые зүб харгыда табижа шадаһан.

Тиихэдэ бар хүсөөр бүтээгдэдэг ажалынь олон бэлэй. Онсо ажалынь—желатин гараараа отолжо ябталдаг байһан. Гэхэ зуура энэ ажалые оньһон аргаар бүтээхэ агрегадай чертеж абтаһан юм. Техническэ отдел тус машиные удаан саг соо бүтээнгүй, хойшо татадаг һэн. Хэрбээ тус агрегадые цех соогоо тодхоо һаа, ажалынь хэды шэнээн бүтээсэтэй байха бэлэй...

Мүнөө иимэ агрегат табигдаад, һайнаар ашаглагдана. Мүн желатин ууралай хүсөөр болгогдодог байһанаа, мүнөө электрын элшэ хүсөөр шанагдана.

Иигэжэ партиин гэшүүн, Ажалай Улаан Тугай ордендо хүртэһэн Нина Яковлевна Рыбникова хорин жэлэй туршада бүхы хүсэ шадалаа гамнангүй, хамтын хэрэгтэ зорюулаа. Түрүүшын үедэ юрын хүдэлмэришэн, тиигээд мастер, мүнөө цехэй начальник Н. Рыбникова эсэхэ сусахаяа мэдэдэггүй, зориһон зорилгоёо бүтээхэ гэжэ оролдожол ябадаг.

Мүнөө тус цехэй коллектив агуу ехэ Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярые ажалай амжалтаар угтаха гэһэн вахтада жагсанхай. Тиигэжэ табан жэлэй эсэс болотор эдеэ хоолой үйлэдбэрилгэдэ хэрэглэгдэхэ желатин мүнөөнэй үеынхидэ орходоо хоёр дахин ехээр бэлэдхэдэг болохо, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха гэһэн зорилго урдаа табинхай.

Г. ХАРЧЕНКО.

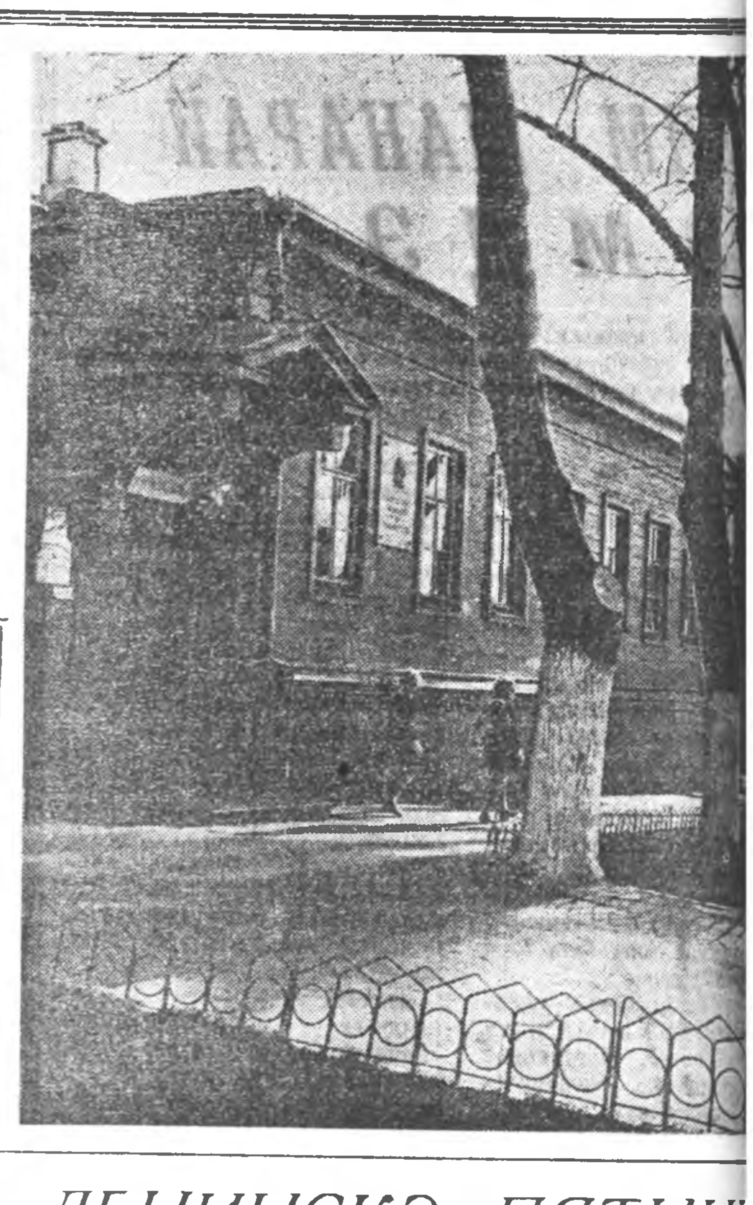

УЛЬЯНОВСК. В. И. Ленинэй гэр-музей. Ленинэй гудамжа, номер 58 гэр (анхандаа Московская гэһэн үйлсэ). 1878—1887 онуудта Ульяновтанай бүлэ эндэ ажаһуугаа. Владимир Ильич тиихэдэ гимназида һурадаг һэн.

ТАСС-ай фото.

НОМОЙ ВЫСТАВКЭ

Ленинэй ордентo локомотив-вагон заһабарилгын заводой цехүүдээр эдэ үдэрнүүдтэ ехэ хүлгөөтэй. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэл түлэг дундаа ябажа байна. Бригада, участок, халаан болон цехүүд өөһэдынгөө арга боломжонуудые тоолон үзэжэ, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын тула социалис шэнэ уялгануудые абана.

Заводой партийна кабинедтэ В. И. Ленин тухай номой выставкэ нээгдэнхэй. Пролетариадай агууехэ багша В. И. Ленинэй зохёолнууд, В. И. Ленин тухай совет уран зохёолшодой бэшэһэн номууд, фото-зурагууд эндэ табигданхай.

Гадна эндэ тусхай лектори эдэ үдэрнүүдтэ хүдэлмэреэ эхилхэнь. В. И. Ленин тухай, тэрэнэй революционно ажал ябуулгада зорюулагдаһан лекцинүүд тусгаар хараалагдаһан түсэбөөр уншагдаха юм. Октябрь һарада «Ажахые эрхилхэ ленинскэ ёһо гурим» гэһэн асуудалаар теоретическэ конференци үнгэргэгдэхөөр бэлдэгдэнэ.

М. НИМБУЕВ.

ЛЕНИНСКЭ ПЯТНИ[Ц...]

«Дэлхэйн пролетариадай агууехэ вождь, багша» гэһэн темээр теоретическэ конференци Бэшүүрэй аймагай түб тосхондохи соёлой байшанда һаяар үнгэргэгдэхэнь.

В. И. Ленинэй революционно ажал ябуулгада зорюулагдаһан номой выставкэнүүд аймагай хүдөөгэй библиотекэнүүдээр эмхидхэгдэнхэй.

Аймагай тосхон болон һуурин газарнуудаар һара бүри[...] скэ пятница үнгэргэгдэ[...] һүүлшын пятницада «Ком[...] байгуулгын ёһо гурим ту[...] Ленинэй һургаал» гэһэн [...] лаар лекци уншагдаба. [...] целинстрой» трестын № [...] гай начальник А. И. Юрье[...] гын совхоздо, КПСС-эй ра[...] инструктор А. Д. Дашиев [...] Булагай совхоздо лекци [...]

А. ПАВ[...]

АЖАЛАА ЗҮБӨӨР ЭМХИДХЭН

Сайрмагай хүндын таряалан. Баруун хаягай үргэн полиин нүгөө захаар 5 комбайн тооһо татуулан харагдана. Тэндэһээ орооһо тээһэн автомашинанууд голой харгыда орожо, тоог тээшэ яаран холодоно. Полиин заха хүрэтэр шахуу һолоомоной бухалнууд жэрылдэн, энэ поли дээрэ халуун ажалай үнгэржэ байһые гэршэлнэ.

Таряашан хүнүүдтэ эгээл тухагүй шанга үе ерэнхэй. Тэдэнэр оролдосотой ажалаараа ургуулһан ургасаяа хуряажа байна ха юм. Энэ жэлдэ наруули газарай гараан түрүүшын зунаар гандаһан дээрэһээ набтараар ургаһан тула сэхээр хуряагдана. 5 комбайн һүүлшын загуунда оронхой, хадагдаагүй таряанай зурууд улам нарин болоно. Удангүй эндэхи шэниисэ дууһан хуряагдаба. Энэ үедэ орооһо зөөдэг машина комбайнуудай дэргэдэ хүрэжэ ерэнэ. Бункераар дүүрэшэһэн алтан шэниисээ машинын кузов соо гоожуулха зуурань бидэ Хүдэриингөө совхоздо алдаршаһан үнинэй комбайнер Георгий Михайлович Барабанщиковтай хөөрэлдэбэбди.

— Хэдэн үдэр бүрхэг бороотой байжа, һаад татаа. Амяарлан хадагдаһан баалнуудай һаял хатажа байна ёһотой. Үсэгэлдэрһөө хойшо нара һэбшээндэ хатаһан набтар ургасатай таряагаа комбайнаар сэхэ хуряажа дүүргэбэбди. Үдэһөө хойшо баалнуудаа суглуулан сохижо эхилхэмнай,—гэжэ түрүү комбайнер хөөрэнэ.

Чимит-Цырен Каракуновай хүтэлбэрилдэг тракторна бригадын комбайнернууд ехэл габшагайгаар хүдэлнэ. 100-гаад гектар набтар ургасатай шэниисые хоёр үдэр хүргэнгүй дууһан хуряаба бшуу. Хадагдаагүй таряан бороодо сохюулбашье, түргөөр хатажа һэбэридэг тула эндэхид баалнуудайнгаа хатахые хүлеэжэ, сагаа гээнгүй, амяарлан хуряахада бэрхэтэй набтар ургасатай таряае комбайнаар сэхэ хадажа, нилээдгүй сагаа алмажа шадаба ха юм. Эгээл шухаланъ гэхэдэ, таряан гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряагдана. Поли дээрэ комбайнһаа адхарһан орооһон, хададагүй гансашье хоолос харагданагүй.

— Мүнөө жэл таряа гээлтэдэ оруулхагүйн түлөө хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ шангаар тэмсэжэ байнабди. Комбайнһаа орооһоной адхармаар газарнуудые халхалжа бүглэнхэйбди. Поли дээрэ ходол шалгалта хэгдэнэ. Теэд мүнөө дээрээ таряа гээлтэдэ оруулһан хүн манайда үгы,—гэжэ нүгөө комбайнер И. М. Серебренников хэлэнэ.

Иимэл оролдосото шударгы ажалаараа нэгэдэхи отделениин комбайнернууд совхоз доторoo эрхимлэжэ ябана. Эдэнэр сентябриин түрүүшын арбан хоног дотор 1254 га орооһото ургамалнуудайнгаа хахадыень шахуу хуряажа, 1000 гаран центнер шэниисэ гүрэндэ худалдаба. Энээнэйнгээ түлөө дамжуулгын Улаан тугта, шагналда хүртэнхэй.

Хэдэхэн үдэрэй туршада түрүү комбайнер Г. М. Барабанщиков 70 гектар газарай баалнуудые суглуулан сохижо, 33 гектар шэниисэ сэхээр хуряаһанай түлөө дамжуулгын вымпел, мүнгэн шанда хүртэбэ. Мүн комбайнер И. М. Серебренников 100 гектар таряа хуряажа, арбан хоногойнгоо даабариие дүүргэбэ. Сайрмагай таряалан дээрэһээ дунда зэргээр гектар бүриин 10 центнер ургаса абтажа байна. Наар дээрэ таригдаһан шэниисын ургаса үшөөшье һайн. Тиимэһээ эндэ намарай паар хахалхын тулада ургаса хуряагдаһан участогууд дээрэхи һолоомоной бухалнууд полиин заха тээшэ зөөгдэжэ байнхай. Механизатор И. Н. Соковиков тусхай түхеэрэлгэтэй «Беларусь» трактораараа энэ ажалые хэнэ.

...Үдэрэй сайлалгын һүүлээр 5 комбайн Сайрмагай эхинэй полидо ерэбэ. Мүнөө тэрэнэй урда жатка бэшэ, харин подборщигууд тодхогдонхой, жэгдээр хадагдаһан шэниисын баалнуудые суглуулан сохижо ябана. Үе болоод лэ һолоомоной бухалнуудые зэргэлүүлэн хаяһаар тэдэнэр ташарай полизубшаһаар холодоно. 62 гектар үрэһэнэй участок хуряагдажа эхилбэ.

Совхозой агроном-семеновод Р. Ранжуров баалнуудай һайса хатаһые шалгажа үзөөд, комбайнуудай мүрөөр ябажа, хуряалгын шанарые шалгана. Газарташье, һолоомоноор хаягдаһан мэхиинэ соошье гээгдэһэн орооһон байбагүй.

— Саашадаа энэл янзаараа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряабал, эндэһээ гектар бүриин 12—13 центнер шэниисэ абтахаар байна. Энэ участогай хуряагдамсаар тус отделениинхид үрэһээ сэбэрлэжэ эхилхэ юм,—гэжэ агроном-семеновод хөөрэнэ.

Хүдэриин совхозой полинууд дээрэ ургаса хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. Баян-Булагай отделениинхид үндэр ургаса ургуулаа. Хуһатын Ара гэжэ газарай 70 га талмайһаа гектар бүриин 21 центнер шэниисэ хуряагдаа. Харин Нарин Гуя гэжэ участогай гектар бүриһөө 28 центнер ургаса абтаа. Эндэ комбайнернууд Сосор Раднатаров, Владимир Дагбаев гэгшэд бүтээсэ ехэтэй ажалаараа суурхана. Мүн Баян-Булагай таряашад хойто жэлэйнгээ ургасын 1500 центнер үрэһэ сэбэрлэжэ дүүргээд, складтаа хадагаланхай.

Ургаса хуряалга—таряашадай ажалай эгээн харюусалгатай үе мүн. Полидошье, таряанай тоогууд дээрэшье үдэр һүнигүй халуун ажал бусална. Комбайнернуудшье, шофернуудшье, таряа сэбэрлэдэг ажалшадшье үдэр һүниие илгангүй, эсэхэ сусахые мэдэнгүй хүдэлнэ. Иигэжэ Хүдэриин совхозой ажалшад сагай уларилай таарамжагүй байбашье, ажал хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэн, заганайхидай жэшээгээр ургаса таряагаа богони болзорто һайн шанартайгаар хуряахын түлөө тэмсэжэ байна.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

Хиагтын аймаг.

В. И. ЛЕНИНЭЙ КУРЬЕР

— Выборг ошобол—эсэгымни хүүр дээрэ ёһолон дохихыетнай гуйнаб. Финн улаан гвардеецүүдтэй хамта, ханинарай хүүртэ хүдөөлүүлэгдэһэн юм.

«Кансан Утисет» (Хельсинки) гэжэ газетын политическэ шэнжэлэгшэ Хилкки Ахмалын гуйлтые Ленинградай журналистнууд Ленинэй 1917 ондо подполидо байхадаа ажаллаһан газарнуудаар ябахадаа дүүргээ һэн. 50 жэлэй саана Выборгдо сагаан гвардеецүүдэй хорото һабарһаа унаһан Финляндиин герой-революционернүүдэй дурасхаалые мүнхэлһэн гранит ханын доро ягаан гвоздикын баглаа табигдаа.

...1918 он. Финляндиин олохон городуудай засаг хүдэлмэришэдэй революционно правительствын мэдэлдэ ороо бэлэй. Гэбэшье восстанида бологшодой хүсэн бага байгаа. Сагаан гвардеецүүдтэ Вильгельмын дивизинүүд туһалжа, революци даратдаһан. Арадай хэрэгэй түлөө унаһан хүнүүдэй дунда финн революционер, поэт Кэсси (Густав) Ахмала гэгшэ бии һэн.

Саг зуурын правительствын мүрдэлгэшэдһөө хоргодохо баатай болоһон Владимир Ильич 1917 оной намар Гельсингфорсдо полицмейстер Густав Ровио гэгшын гэртэ байрлаа (городой полициин начальнигай гэртэ бэдэрхэ гэжэ эгээл дүршэлтэй тагнуулшадайшье ухаанда ороогүй бшуу). Энэ үеэр Владимир Ильич «Гүрэн ба революци» гэжэ номоо бэшэһэн юм. Россида революциин хүгжэн дэлгэрхые ехэл анхаралтайгаар адагладаг һэн. Гэхэтэй хамта Ленинние Петроградтай, партиин Центральна Комитедтэй саг үргэлжэ холбохо хүн хэрэгтэй болоһон.

«Би хүсэд найдамтай хүниие мэдэхэб. Тэрэ хадаа Гельсингфорс Питер хоёрой хоорондохи түмэр замай почтальоноор ажалладаг юм. Тэрэнэй туһаламжаар бэшэгүүдые нюусаар хэрэгтэй газартань хүргэжэ шадахаб»—гэжэ Лениндэ хэлээ һэм гээд Густав дурдагша бэлэй.

Тиигэжэ 28 наһатай социал-демократ, революциин хэрэгтэ хизааргүй үнэн хүн Ленинэй курьер болоһон юм.

Хельсинкидэ Ленинэй почтальоной басаган Хилкка Ахмалатай уулзаабди. Олон жэл түрмэдэ һууһан, бууралтаһан һаншагуудтай тэрэ эхэнэр эсэгынгээ албанай үнэмшэлгэ, социал-демократическа партиин гэшүүнэй, залуушуулай эмхиин гэшүүнэй биледүүдые, фотографинуудые хадагалжа байдаг.

«Революциин үедэ эсэгэмни Выборгдэхи почтын революционно соведэй гэшүүнээр һунгагдаһан. Уданшьегүй городые сагаантан эзэлжэ, эсэгыемни нүхэдтэйнь хамта почтамтын хашаа соо зэрлиг муухайгаар алаһан юм. Энээн тухайда олон һарын үнгэрһэн хойно мэдээ һэмди. Жадаар сүмэ халхагдаһан эсэгымни документнүүдые хэншьеб манай почтын хайрсаг руу табиһан байгаа»—гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Сагаан гвардеецэй самсаалтай жадаар сүмэ халхатдаһан, шарлашаһан саарһануудые Хилкка манда харуулаа. 1917 оной майн 3-да тэмдэглэгдэһэн үнэмшэлгэ манай анхарал татаба. Тэрээн дотор иигэжэ бэшээтэй: «Энэ документын эзэн Финляндиин почтово албанай почтальон Густав Густавович Ахмала, 28 наһатай. Гельсингфорс Петроград хоёрой хоорондо ябадаг почтово вагондо алба хэдэг». Ара таладань мүн иигэжэ бэшэгдэһэн байба: «Почтово зургаанда хүдэлдэг энэ хүн Гельсингфорс Петроград хоёрой хоорондо ямаршье һаалгүй ябаха эрхэтэй. 1917 оной сентябриин 11-дэ энэ үнэмшэлгэдэ тамга, гар табигдаба».

Кэсси Ахмала Центральна Комитедтэ Ленинэй бэшэһэн [...]гүүдые, олон тоото статья[...] почтово вагон соогоо Финл[...]һаа Россида асарһан юм.

«Хүнэй ами наһые та[...]шье, тэрэнэй арюун хүсэл [...]гые буудан һалгаажа болохо[...] гэжэ Ахмала һүүлшынтээ [...]гүүдэй нэгэн соо бэшэнэ (т[...] шүлэгүүдэй вариман ород [...] дээрэ оршуулагдаһан, за[...]ниинь 1962 ондо Москвада[...]лэгдэн гараһан «Финлян[...] поэзи» гэжэ согсолбори соо [...]логдоһон байна). Революци[...] басагандаа захиһан захяа [...]хада, эдэ мүрнүүд ээзл[...] һанаанда ороодхино. Басаган[...]гаа 15 хүрэхэдэ, эхэнь эн[...] хяае тэрээндэ үгөө.

«Минии ганса басаганда» [...] конверт дээрэнь бэшээтэй. Са[...] «намдал адли, социалист, [...] тойл хүн боло» гэһэн үгэнүү[...]

Бүхы наһан соогоо эдэ үг[...]дые хадагалжа ябаһан коммуни[...]ка Хилкка Ахмала эсэгынгээ [...]гые өөрынгөө басаган Крис[...] эгээл шухала захяа болгон [...] жуулха гэжэ шиидээ.

О. ШМУЛЕВИЧ,
(ТАСС-ай корр.).

Хельсинки—Выборг—Ленинград.

Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые шалгахада

МҮНӨӨ БОЛОТОР ЗАДАГАЙ, ЗАЙДА[...]

Үдэртөө игаабашье, һүниндөө хүйтэржэ, хонхосог яама соогуур тогтоһон үһан зузаахан мүльһөөр хушагдаад хонодог болонхой. Бороогой орохын хажуугаар гэнтэ гэнтэ саһаншье будараад абана. Һүүлшын хэдэн һүниин хюрууда шарлаад, хүйтэн һалхинда үлеэлгэжэ, үзүүрээ сайжа эхилһэн ногоотой Хориин уужам тала ольһогүйгөөр харагдана.

«Буряадай АССР-эй колхоз, совхозуудта хонин үсхэбэрилхэдэнь туһа хүргэхэ тухай» РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолдо харюу болгон, хонин ажалаа улам саашань хүгжөөхэ нангин уялтатай Хориин аймагай ажахынуудай отаранууд дээгүүр ябахынгаа урда, эндэхи үйлэдбэриин управлениин главна зоотехник В. Ц. Цыреновтэй уулзажа, хонишодой байра байдал тухай хөөрэлдэбэбди.

— Хаанашье байһан малай бэлшээри мүнөө үедэ таряанайл һуури ха юм. Ушар тиимэһээ намаржаан биишье гээ һаа бии, үгышье гээ һаа үгы бээзэ. Хони олоор үсхэбэрилдэг Үдын совхоз ошожо харахадамнай болоно,—гэжэ Яруунын хонишодой намаржаагаа ямараар эмхидхэдэг тухай мэдэхэ янзагүйгөөр хэлэнэ.

Аймагайнгаа бүхы мал ажал эрхилжэ байһан энэ хүнэй эльгээһэн тэрэ ажахын 1-дэхи отделенидэ ерэхэдэмнай, урда үдэрынь хадагдажа дүүрэһэн Улаан-Одон тосхоной зүүн тээхи таряалангай һолоомошье хүсэд сомогдоогүй, поли дээрэ 3 отара хонидой бэлшэжэ ябахань холоһоо харагдана. Эндэһээ 3—4 километр холо байдаг отаратай Пагжилма Тогмитова ехэл яараһан янзатай 570 толгой эхэ хонидоо захадаһаар малшадай сугларһан поли хүрэжэ ерэбэ:

— Холобди гээд байха болоо һаа, һула һалахалши. Намаржаан гэжэ мэдэхэ бэшэл хадаа дэлхэйн түбиин саанаһаашье һаань ерэжэ, бэлшээри буляалдаха саг ерэнэ,— гэжэ гэмэр гутар гэһээр хонид тээшээ ошоно.

Мүн лэ эндэ хонидоо адуулжа байһан Карп Танганов иигэжэ хөөрэнэ:

— Үбэлэйнгөө бэлшээри гамнаабди гэжэ зуһаландаа байһан зандаабди. Гэбэшье һүниндөө ехэ хүйтэрнэ, һаяар үбэлжөөндөө зөөгөөгүйдөө аргамнай һалаа. Тэндээ ошожо хашаа, хорёогоошье «хадхахамнай» хэрэг. Барилгашадай бригада хүлеэгээбди гээл байгаа һаа, нёдондонойхидол хүсэд дулаалагдаагүй үбэлжөөндөө зөөжэ ошохоёо байна хэбэртэйбди.

— Зуһалан гэр соо хонохо гээшэмнай бэрхэтэй болоо. Бэлшээри һанаха аргамнай һалаа, үбэлжөөнэйнгөө задагай зайданшье һаа үглөө үдэртөө Шубэгэеэ зөөхэмнай,—гэжэ 560 толгой энэ жэлэй хурьга харууһалжа байһан эндэхи хонишон Цындари Цыренжапов хөөрэнэ.

Намаржаантай бэшэ хадаа олонхи хонишодойнгоо үбэлжөө дарагар бэлэдхэлтэй болгоо ёһотой гэжэ һанахаар һэн. Теэд Баян-Голой, Баруун-Хасууртын, Доодо-Голой отарануудай үбэлжөөнүүд дээгүүр ябажа, хэдэн хонишодтой уулзабабди. Хүрэһэн лэ буусамнай набта һанди һүрэшэнхэй, задагай зайданаар харагдаха юм. Нэгэншье бууса үбэлжөөндэ бэлэн гэжэ хэлэхээр бэшэ. Зарим газарта «шорын модон» хадхагдаагүй. Поднаран гэжэ газарта үбэлжэхэ болоһоноо энэл үдэрэй мэдэһэн Иван Новиковой харууһалжа байһан 800 түлгэнүүдэй байра ойроо хүртөөдүй, хашаа, хорёонь унашанхай зандаа. Баруун-Хасууртын хойто захада үбэлжэдэг Жамьян Аюшеевэйшье бууса иимэрхүү. Малай байрануудай шэбхэ арилгажа, сабшалан дээрэ гаргажа үрдеэдүй. Баян-Голой хончшон Очир Жамьяндабаевай үбэлжөөн шэбхэ, шабааһандаа дарагдашанхай. Үдын голой эрьедэ үбэлжэдэг Улаан-Одоной хонишон Хулагта Цырендашиевай отарын хашаагай шэбхэ хоёрдохи жэлээ арилгагдаагүй, хүнэй багтажа орохонь бэрхэтэй болошоо. Эндэ заһабарилха юумэн ехэ, үмхиржэ унашаһан хорёонуудынь мүнөө хүрэтэрөө ойроо хүртөөдүй.

Хонишодой бүүсанууд дээгүүр ябажа харахада Үдын совхозой хүтэлбэрилэгшэд малшадаа дулаан, һаруул гэрнүүд соо байлгахые хүсэдэггүй зандаа гэһэн бодол түрэнэ. Жэшээнь, ерэхэ хабар Түглэ гэжэ газарта 540 эхэ хонидой түл абаха зор[...] Даша Мижитовэй бүлын [...]дэг гэрые хурьганай [...] гэжэ һанамаар.

— Дулаа барихаа [...] гэр. Үбэлэй хүйтэндэ гал [...] дүүлхын аргагүй,—гэжэ [...] Мижитов гомдоно.

1-дэхи отделениин хони[...]рендашиевайшье үбэлжэ[...] мүн лэ гушаад оноор бари[...] багахан аад, үмхиржэ эхил[...] Мүнөө хүрэтэрөө тэрэнь за[...]рилгдаагүй, үүлэ, сон[...]дайнь можонуудшье үгы [...]шонхой.

Совхозой отделени бүхэнд[...] пишод дутaлдана. Жэ[...] трактористын курсада ошо[...] тор Цыбиковэй, мүн ондоо [...] мэридэ ороһон Недорезовэй [...] нидой отарануудые даажа [...] зон Баян-Голдо мүнөө хү[...] олдоогүй зандаа.

Үдын совхозой хүтэлбэри[...]лэй амгалан тайбан һуубашье[...] түргэн ошожо, үнгэрэгшэ жэ[...] намарай бэрхэшээл дайтаг[...] байна. 1967 оной октябр[...] саһан ехээр орожо, совхозой [...] хонин 10 хоногой туршада [...] ража үхөө һэн. Удаань [...] соо 251 толгой гарзалаа [...] Малай үбэлжэлгэдэ арта[...] бэлдээгүй дээрэһээ болоно, [...] олон хонидой түрүүшын хүйт[...] гарзада ороһониие мартажа [...]хогүй гэжэ тус совхозой хүт[...]рилэгшэдтэ, малшадта һан[...]хаар байна.

Н. ДАМБАЕ[...]
манай корр.

МОСКВА. Советскэ Союзда эмшэлэгшэд хэды олон гээшэб! Ороной зүг бүхэнһөө ерэһэн медицинын мэргэжэлтэд 13 институдуудта шадабарияа дээшэлүүлжэ, эрдэм техникын шэнэ оньһонтой танилсана. Врачнуудай мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ Москвагай центральна институдта 66 кафедра, 23 лаборатори бии юм. 37 жэлэй туршада энэ институт медицинын һуралсалай-научна томохон зургаан боложо шадаа, 200 мянган эмшэлэгшэдые һургажа гаргаа. Хилын саанаһаа ерэгшэд эндэ олон юм.

Зураг дээрэ: неврологическа отделениин профессор Л. С. Петелин (баруун гарһаа) Сухумска городской больницын отделениие даагша С. Т. Тавадянда зүбшэл үгэжэ байна.

ТАСС-ай фото.

ХУДАЛДАА НАЙМААШАДАЙ КАДРНУУДТА—ХАЛУУН АНХАРАЛ

...хүнэй аша туһын тулада ...оролдолго Коммунис пар-...лододоо гаргажа байдаг. Ту-...ман жэлэй туршада арад зо-...ал улам һайжаруулха шу-...нэ КПСС-эй XXIII съезд тог-...болэй. Хүдэлмэришэд, алба ...ай салин, хамтын ажалһаа ...нуудай абадаг олзо дээшэ-...нийтын фондһоо түлэгдэдэг ...дхэмжэ, хүнгэлэлтэ, ажал-...енси нэмээхэ, городой ба хү-...зоной хэрэглэмжэ хангалгые ...дын тула орон дотор ехэ ...ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ

...зоной бүри баян һуудал ...боложо байһые манай рес-... гүрэнэй, кооперативна ху-...наймаанай улам үргэдэжэ ...ушар эли тодоор гэршэлнэ. ...табан жэлэй үнгэрһэн хоёр ...туршада манай республика ...знично худалдаа наймаанаї ...түсэбөөр хараалагдаһанһаа 2 ...ээр үлүү болоо гэхэ гү, али ...хоёр жэлэй туршада 20,1 ...түхэригэй эд бараан ехээр ...гдаа. Улад зониие хилээмээр, ...бусад зүйлнүүдээр, мяхаар, ...тоһоор, саахараар дутамаггүй ...болоһон ушар эд бараанай ...нилээд нэмэһые элирхэйл-

...бараа, тусхайлбал, оёһон хуб-...трикотаж, гутал худалдалга ...һүүлэй үедэ ехэ боложо бай-... үнгэрһэн хоёр жэл хахадай ...на, жэшээнь, холодильнигууд ...дахин, хубсаһа угаадаг машина ..., мотоцикл ба мотороллернууд ...үлүү дахин худалдагдаа.

...нэй технологическа түхеэ-...нууд худалдаа наймаанай пред-...нуудта улам олоор абтадаг ...о байнхай.

...бтэ табан жэлэй үнгэрһэн хоёр ... туршада республика дотор ...хүдэлмэришэдэй ажаллаха 12... ...ин, 2503 хүнэй нэгэ доро һуу-...жэлхэ 106 столово, олон скла-дууд, холодильнигууд баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Улад зоной байдалай һайжарха тума хүнүүдэй эрилтэ дээшэлнэ, эд бараа үйлэдбэрилгэ, худалдалга бүри үргэдэнэ, үшөө һайнаар хүдэлхэ эрилтэ худалдаа наймаанай кадрнуудай урда табигдана.

Республикымнай гүрэнэй, кооперативна худалдаа наймаанай предприятинуудта мүнөө үень 25 мянга шахуу хүнүүд ажалладаг. Һүүлэй үедэ худалдаа наймаанай улам үргэдэжэ байһантай дашарамдан, наймаашадые шэлэн олохо, һургаха шэнэ шэнэ зорилгонууд гарана. Юрэнхы дээрэнь абабал, наймаашадай тоо олошорхоһоо гадна, мүн тэдэнэрэй мэргэжэл, һуралсалай шанар эли бодо һайжаржа байнхай.

Гүрэнэй худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ хүдэлдэг зоной табадахи хүн бүхэн, ой модоной промышленностиин министерствын УРС-ын — наймадахи, кооперативна эмхинүүдэй —юһэдэхи хүн бүхэн мүнөө дээдэ гү, али юрэнхы дунда эрдэм һургуулитай. Дээдэ, дунда һургуулинуудта республикын наймаанай 1400 хүдэлмэрилэгшэд заочноор һурана. Хэдэ мянган наймаалагшад жэл бүри саг зуурын курсада ябажа, дүй дүршэлөөр ехэ нүхэдтэй сут хүдэлжэ, мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ.

Худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой предприяти бүхэндэ ажалаа һайн мэдэдэг, шударгы бэрхэ хүдэлмэрилэгшэд олон урган гараа. Эдэ бүгэдын ашаар городтошье, хүдөөдэшье хүн зониие элдэб хэрэгсэлээр хангалга хараа байса һайжарна.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалые парти, правительство үндэрөөр сэгнээ. Һүүлэй хоёрхон жэлэй туршада СССР-эй Верховно Соведэй Президиум манай республикын гүрэнэй, кооперативна худалдаа наймаанай 29 хүдэлмэрилэгшэдые орденууд, медальнуудаар шагнаа.

Хүндэтэ хайрада хүртэгшэдэй дундаһаа: 20 гаран жэлдэ үнэн сэхээр хүдэлһэн, Хэжэнгын совхозрабкоопой наймаалагша Клавдия Сидоровна Апрелкова; хорёод жэл нийтын эдеэ хоолой газарта хүдэлһэн Улаан-Үдэ городой «Саяны» гэжэ столовын тогоошон Нина Алексеевна Рубцова гэгшэд Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа һэн. Улаан-Үдэ городой № 17 столовын тогоошон Татьяна Алексеевна Бритова «РСФСР-эй худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө. Гүрэнэй, кооперативна худалдаа наймаанай 29 хүдэлмэрилэгшэдтэ «Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо, БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар 41 хүн шагнагдаа.

Хүн зоной эрилтэ шадаал һаа һайнаар хангахые хододоо сэдьхэжэ, шударгы һайнаар хүдэлдэг худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдые нэрлэхэ болоо һаа, захадаа хүртэшэгүй гэхээр олон.

Худалдаа наймаан ехэ харюусалгатай, хүндэтэй ажал гэжэ тоологдохо зэргэтэй, тоологдодогшье гээшэ. Тиимэһээ дааһан хэрэгтээ үнэн сэхээр, тушаал мэргэжэлдээ мээхэйгээр хандадаг хүнүүд эндэ ажаллаха зэргэтэй. Гэхэ зуура, тиимэ хүдэлмэрилэгшэд манда үшөөл дуталдадаг байһаар.

Худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдые шэнжэлэн харахада, олонхинь бэлэдхэлээр дутамаг, мэргэжэл багатай байна. Худалдаа наймаанай газарта хүдэлдэг 25 мянган хүнэй миил 3170-ниинь тусхай дунда эрдэмтэй. Худалдаа наймаанай министерствэдэ мэдэлтэй магазинуудай 266 директор болон эрхилэгшэдэй миил 8-ниинь дээдэ, 71-ниинь дунда һургуулитай. Хүдөөгэй эд хэрэглэгшэдэй холбооной түрүүлэгшэнэрэй 60 процентнь дунда эрдэмгүй хүнүүд. Материальна харюусалгатай тушаал даадаг кадрнууд энэ талаар бүришье тулюур. Тэдэнэй миил 4 процентнь тусхай мэргэжэлтэй.

Хүдөөгэй эд хэрэглэгшэдэй холбоонууд һайн бэлэдхэлтэй хүнүүдээр илангаяа дуталдадаг.

Гэхэтэй хамта эндэ кадрнууд тогтосогүй байна. Республикын Худалдаа наймаанай министерствын мэдэлэй эмхинүүдһээ 1967 ондо элдэб шалтагаанаар 1968 хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо 48 мэргэжэлтэд гаража ошоһон байха. УРС-ын хүдэлмэрилэгшэдэй 24 процент шахуунь һэлгэгдэһэн, Буркоопсоюзай эмхинүүдһээ 500 гаран хүн ажалһаа гараһан байгаа. Энэ ушар худалдаа наймаа һайнаар эрхилхэ хэрэгтэ һаад татаһаниинь мэдээжэ. Тиигэбэшье худалдаа наймаанай эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, магазин, столовонуудай директорнууд кадрай асуудалые өөһэдөө шиидхэдэг байхын орондо, энэ уялгаяа ондоо хүнүүдтэ даалгана. Теэд иимэ хэрэг даадаг штатна үсөөхэн хүдэлмэрилэгшэдынь хүнүүдые хүдэлмэридэ абаха саарһа документ бэлдэлгээр ажалаа хизаарлаад, ондоо юумэ хэхэ сүлөөгүй байдаг. Тиимэһээ кадрнуудые шэлэн олохо, һургаха хүдэлмэридэ дутуу дунданууд тохёолдодог байна.

Гүрэнэй, кооперативна эд бараа үрилтэдэ оруулдаг, үбэршэлдэг, худалдан абагшадые мэхэлдэг, хажар муугаар хандадаг ябадал хадаа кадрнуудай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин муугаар ябуулагдадагые элирхэйлнэ.

Олон мэргэжэлтэй, илангаяа худалдаа наймаанай залуу хүдэлмэрилэгшэдэй ажалһаа гаража ошодог шалтагаан гэбэл, хүдэлмэриин, гэр байрын талаар тэдээндэ зохисотой туһаламжа үзүүлээгүй дээрэһээ иимэ ушарнууд тохёолдоно. Худалдаа наймаанай эмхинүүдэй хүтэлбэрилхы тушаалда шадамар залуу мэргэжэлтэд үшөөл халирхайгаар дэбжүүлэгдэнэ.

Нютагай засагай зургаануудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд тушаа анхаралай багаар хандуулагдадаг дээрэһээ кадрнууд мүн лэ удаан тогтоногүй гэжэ хэлэмээр.

Эдэ бүхы дутагдалнуудта партийна, профсоюзай организацинууд зүб сэгнэлтэ үгэжэ, худалдаа наймаанай хүдэлмэришэдые шэлэн олохо, хүмүүжүүлхэ, һургахын тула мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэмөөр эмхидхэлэй, ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха шухала.

Владимировска областьдо худалдаа наймаанай ямар байһан тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоол зарим газарта мүнөө болотор зүбшэн хэлсэгдээдүй, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалые һайжаруулха тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагдаагүй байна.

Худалдаа наймаа саашадань хүгжөөхэ зорилго гол түлэб кадрнуудай оролдосоһоо дулдыдаха бшуу. Тиимэһээ худалдаа наймаанай эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна ба профсоюзай организацинууд хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн олохо, һургаха, мэргэжэлыень дээшэлүүлхын тула ёгоритойхон хүдэлмэри ябуулха ёһотой. Тиихэдээ наймаалагшын, тогоошоной хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха зэргэтэй. Аймаг бүхэнэй түб тосхондо, хүдэлмэришэдэй посёлогто, Улаан-Үдэ городой микрорайонуудта жэшээтэ магазин, столовонуудые байгуулжа, тэндэ хүнүүдые һургаха, ажалай шэнэ онол аргада дүршүүлхэ саг тулаа. Энэ хэрэгтэ худалдаа наймаанай дээдэ зургаануудай мэргэжэлтэд, тусхай училищи, техникумэй багшанар, ажалай түрүүшүүл олоороо хабаадуулагдаха болоно. Республикын худалдаа наймаанай министерствын дэргэдэ 1—3 һарын болзороор сагүргэлжын курса эмхидхэжэ, худалдаа наймаанай дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдэй мэргэжэл дээшэлүүлдэг болобол таарамжатай һэн ха. Тэндэ һуралсагшадта стипенди үгэхэ гэхэшэлэн һуралсалай таарамжатай нүхэсэл олгобол, һайн байгаа.

Иимэ курсаар кадрнуудые бэлдэхэ асуудал шиидхэгдэхэ гэжэ һанабал, тон буруу бэзэ. Элдэб курсануудай хажуугаар худалдаа наймаанай хүтэлбэрилэгшэдые заочно институт, техникумүүдтэ оруулжа, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ шухала. Тиихэ арга боломжо манда бии. Улаан-Үдын кооперативна техникум, кооперативна худалдаа наймаанай Новосибирскдэхи институдай һуралсалай-консультационно пункт хүнүүдые олоор һургаха аргатай.

Худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри таарамжатай зохидоор ябуулхын тула партийна комитедүүд тодорхой хэмжээнүүдые хараалха уялгатай. Багахан магазин, столовонуудай хүдэлмэрилэгшэдые ехэ коллективүүдтэй хамжуулжа, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ, политическэ һуралсалай хэшээлнүүдые эмхидхэбэл, аша үрэ ехэтэй байха һэн. Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй ажаһуудалай, ажал хүдэлмэриин зохисотой байдал хангахын тула партийна комитедүүд, ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомууд халуун анхарал хандуулха, энэ талаар предприяти, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй үүргэ дээшэлүүлхэ зэргэтэй.

Материальна харюусалгатай тушаалнуудта һайн бэлэдхэлтэй, үнэн сэхэ хүнүүдые шэлэн дэбжүүлхэ, коммунистнуудые шадаал һаа олоор хүдэлгэхые оролдохо шухала.

Республикын худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ ехэ, харюусалгатай зорилго табигдана. Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе угтуулан, манай наймаалагшад дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа: 1970 оной декабриин 25 хүрэтэр эд бараанай эрьесын табан жэлэй түсэб дүүргэхэ, даабариһаа гадуур 33 миллион түхэригэй эд бараа республикын арад зондо худалдаха, тэрэ тоодо хүдөөгэй зондо 6 миллион 300 мянган түхэригэй бараа наймаалха. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые, түүхэй эд бэлэдхэхэ табан жэлэйнгээ түсэб 1970 оной ноябриин 7 хүрэтэр 122 процент дүүргэхэ, 1 миллион түхэригэй эдеэ хоолой зүйл ба түүхэй эд түсэбһөө гадуур бэлэдхэхэ.

Нийтын эдеэ хоолой предприятинууд табан жэлэй эсэстэ эд бараанай эрьесые 46,5 процентээр, өөрын үйлэдбэрилдэг продукциие 70 процентээр дээшэлүүлхэ уялга мүн лэ абанхай юм.

Экономическа реформо бэелүүлһэнэй, ажахын тоосоо нэбтэрүүлһэнэй ашаар худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой бүхы предприятинууд олзо оршоёо ехэдхэхээр хараална. Тиин олзо оршын талаар табан жэлэй даабариие 900 мянган түхэригөөр үлүүлхэ гэжэ уялгаа үгэнхэй.

Шэнэ табан жэлэй түгэсэтэр шэнэ магазинай, столовын, складай, бусад шэнэ байрануудые улам олоор бариха гэжэ республикымнай худалдаа наймаанай эмхинүүд шиидээ.

Худалдаа наймаанай шэнэ онол арга үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, улад зоной эрилтые болбосон ёһоор хангахын тула мүн лэ ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдахаар хараалагдана.

Республикымнай худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд эдэ зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ, худалдаа наймаа, нийтын эдеэ хоол бүри һайнаар эмхидхэхэ, ажалшадай улам ургажа байгаа эрилтые дүүргэнээр хангаха арга боломжотой. Улад зоной хэрэглэмжэ хангалтые улам һайжаруулха хэрэгтэ кадрнуудай үүргэ ехэ. Тиимэһээ партийна, Соведүүдэй ба профсоюзай органууд худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ үдэр бүриин туһаламжа үзүүлжэ байха уялгатай.

И. ЧЕРНЯКОВ,
КПСС-эй обкомой захиргаанай, финансын, худалдаа наймаанай органуудай таһагые даагша.

Арадай засагай тогтоһон жэлнүүдһээ хойшо КНДР-тэ бүд нэхэлгын промышленность ехээр хүгжөө. Олонхи томо предприятинуудынь мүнөө үе сагай машинануудаар хангагданхай. Зураг дээрэ: Пхеньянай бүд нэхэлгын фабрикын цехүүдэй нэгэн соо.

ЦТАК-ай—ТАСС-ай фото.

Венгри саадуудай, виноградникуудай, овощой ажахынуудай орон юм. Эдэнэй тарилгын талмайе үргэдхэлгэ, ургасыень дээшэлүүлгэ Венгриин овощ, үрэ жэмэс, консервэ ондоо оронуудта худалдалгые үргэдхэлгэдэнь туһална. Иимэ зүйлнүүд дэлхэйн хори гаран орондо худалдагдадаг. Советскэ Союз эгээн лэ ехээр эдэниие худалдажа абадаг юм. Зураг дээрэ: Будапешт шадарай «Сэнхир Дунай» гэжэ хүдөө ажахын кооперативай плантацинууд дээрэ столовын угаа һайн виноград эдеэшээ.

МТИ-гэй—ТАСС-ай фото.

...ХА ...ДҮҮ ...СОЦИА-...ЛИС ...ОРО-...НУУДТА

ГДР

БЕРЛИН. (ТАСС). ...өөрынгөө гүрэниие али бү-... талаһаань бэхижүүлгэдэ ...ри ехэ туһа нэмэри оруул-... ехээр хүсэдэг байһыень ...еспубликынгаа 19 жэлэй ...ые октябриин 7-до һайндэр-...элгэдэ бэлэдхэжэ байһан ...ДР-эй ажалшадай хэрэ-...гүүд тодорхойлжо үгэнэ.

Ойртожо байгаа һайндэ-...эй хүндэлэлдэ зорюулан ...элгэрһэн социалис мүры-...өөнэй үедэ Зуль округой ...арилгашад энэ жэлэй най-...ма һарын түсэбые 6,8 мил-...лион маркаар үлүүлэн дүүр-...гэ.

«Өөртөө, өөрынгөө пред-...приятида, манай амгалан ...зоной социалис гүрэндэ ...ашатай туһатайгаар хүдэл-...э» гэһэн уряатайгаар Бер-...линэй «Кабельверк кепеник» ...гэжэ кабельна заводой хү-...дэлмэришэд ажалай шэнэ ...хүсэл гаргаба. Энэ жэлэй ...хоёрдохи кварталай түсэбые ...103,8 процент дүүргээд, ...предприятиин ажалшад дүр-...бэдэхи кварталда 1969 оной ...графигаар хүдэлхэ гэһэн үй-...лэдбэриин бүри ехэ уялга ...өөрөдөө даажа абаа.

Потсдам округой хүн зон ...ажалайнгаа алдарта дүнгые ...гаргана. Арадай засагай ...тогтоһон сагһаа хойшо окру-...гойнь газар дээрэ шэнэ про-...мышленна предприятинууд-...һаа гадна, Хеннигсдорф ...Премниц, Людвигсфельде, ...Фалькензее гэжэ бүхэли го-...родууд бодхогдоо. Эдэ горо-...дуудта бүтээн гаргагдаһан ...продукци орон дотор үргэ-...нөөр хэрэглэгдэхэһээ гадна, ...ондоо оронуудта худалдаг-...дана.

БОЛГАРИ

ПЛОВДИВ. (ТАСС). ...Пловдивска уласхоорондын ...XXIV яармаг эндэ баярай ...оршон байдалда нээгдээ. ...Тэрээндэ 40 оронһоо ерэһэн ...1.800 хариин фирмэ хабаада-...на. Яармаг нээлгын ёһолол ...дээрэ БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор Живков, республикын парти, правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд байлсаа.

Болгариин павильонуудые хараһанайнгаа һүүлээр, Т. Живков, НРБ-гэй бусад хүтэлбэрилэгшэд советскэ павильондо орожо, экспозицитайнь танилсаа, табигдаһан экспонадуудтань үндэр сэгнэлтэ үгөө.

ВЕНГРИ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Венгриин Сегед городто совет номуудай выставкэ нээгдээ. Һүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союзда гуманитарна ба нарин эрдэм наукын талаар СССР-эй Наукануудай академиин болон УССР-эй Наукануудай Академиин хэблэлэй газарнуудай барлан гаргаһан зургаан зуу гаран ном выставкэ дээрэ табигданхай.

ПОЛЬШО

ВАРШАВА. (ТАСС). Хүгжэмдэ дурлагшад Польшын ниислэл тээшэ дахяад гол анхаралаа хандуулна. «Варшавын намар» гэжэ мүнөөнэй хүгжэмэй 12-дохи фестиваль ба мүнөөнэй хүгжэмэй уласхоорондын бүлгэмэй Польшодо хоёрдохёо эмхидхэгдэһэн бүхэдэлхэйн 42-дохи фестиваль эндэ национальна филармони соо нээгдээ.

Һургаалай һайн—һургуулиһаа

НОТ—ШУХАЛА АСУУДАЛ

Эрдэм наукын хүгжэхэ бүри ажабайдалда шэнэ хубилалтанууд болодог, хүдөө ажахыда, промышленностьда хүдэлдэг мэргэжэлтэд энэ сагай эрхые хараадаа абажа, ажал хүдэлмэреэ шэнээр, тэрэ эрилтэдэ тааралдуулан зохёодог гээшэ ааб даа. Тэрэшэлэн арадай нийтэ һуралсалай урда мүн лэ шиидхэхэ ёһотой асуудалнууд гарадаг. Тэдэнэй нэгэн юуб гэхэдэ, багшанар гээшэ үхибүүдтэ эрдэм ухаа заахадаа сагай эрилтые хараадаа абаха, ажабайдалда боложо байгаа хубилалтануудые хэшээл бүхэндөө тааралдуулан зохёохо болоно, үгышье һаа тэрэ үе сагһаа гээгдэхэ эрхэгүй. Тиимэһээ өөрөө һураха, эрдэмээ дээшэлүүлжэ байха ёһотой болоно.

Тус хүдэлмэри манай багшанарай дунда хэр ябуулагданаб? Тон муу! Юундэ? Багша сүлөө сагаар хомор.

Энэл даа багша бүхэнэй һанаае зобоодог асуудал. Зүгөөр тэдэ ажалаа научна ёһоор эмхидхэжэ шадаад байбал, дэбтэршье шалгаха, кинодошье ошохо, гэртэхинээшье эдеэлүүлхэ, үри бэеэ хараха, эрдэмдэшье һураха аргатай болохо байна.

Мүнөө үедэ эрдэмтэд элдэб хэшээлнүүдые заадаг багшанар бүхэнэй һургуулиингаа уялгата ажалда гаргашалдаг сагые хүсэд элирүүлэнхэй юм. Жэшээнь, тэдэнэй хэлэдэгээр, илангаяа эхин классуудта заадаг, мүн тусхай нэгэ дүримөөр саг үргэлжэ заадаг багшанар ехэ сүлөөгүй, ажал ехэтэй байхаяа һанана. Хэлэнэй, математикын багшанар тетрадь шалгажа сагаа гээнэ, физикэ болон химиин багшанар урогһоо гадуур элдэб лабораторно хүдэлмэринүүдтэ һаатадаг байна. Үнэн дээрээ эдэ сагуудые тэдэ багшанар өөртөө хэрэгтэйгээр үнгэргэнэгүй.

Теэд тетрадь шалгангүй, лабораторно хүдэлмэри ябуулангүй байжа болохогүй ха юм даа. Тиимэһээ үшөө ямар юумэндэ багшанар үнэтэ сагаа хаядаг байнаб гэжэ харая. Энэ талаар Закаменск хотын № 3 найман жэлэй һургуули нэгэ һонирхолтой туршалга хээ юм. Тиихэдээ багшанар урогуудаа хэды минутаар хожомдожо эхилдэг байнаб гэжэ тодорхойлбо. Багшанар бүхэн дунда зэргээр табан урок бүхэндэ жииртээл 13—14 минута саг ямаршье туһагүйгөөр хаядаг байба. 3 минутын туршада урогоо эхилхынгээ урда тээ элдэб һанамжа дурадхалнуудта, асуудал харюуда сагаа гээнэ. Иигэжэ, жэшээнь, ород хэлэнэй ба литературын урогто 7-хи класста неделиин туршa соо үгтэһэн 6 часай 1 часынь хии һалаһан байха юм. Үгышье һаа һурагшад 6 урогой орондо 5 урогто ном заалгаһан болоно. Харин жэл соо энэмнай 37 урок хиидэ хаягдана гэжэ хэлэнэ бшуу.

Энэмнай бүхы һургуулинуудта дэлгэрэнхэй жэшээ гэжэ оггтолон хэлэжэ болохоор бэшэ юм ааб даа. Гэбэшье иимэ баримтануудай гансахан манай Захааминда бэшэ, харин бусад ондоо һургуулинуудааршье дайралдадагын лабтай байха. Тиимэһээ багша бүхэн юундэ һурагшадни тусхай сагсоогоо ойлгожо абаха юумэеэ ойлгонгүй үлэнэб, нэмэлтэ хэшээлнүүдые үнгэргэжэ, өөртөө хэрэглэхэ үнэтэ сагаа хаянабиб гэжэ бодомжолхо ёһотой гэжэ һанагдана.

Жэшээнь, багша бүхэн урогойнгоо эхилхын урда тээ 15 минута урид һургуулидаа ерээд байха ёһотой гэжэ бултанда мэдээжэ һэмнай. Теэд хэнэйшье мэдэһээр зариман хонхын наяржа байхада хубсаһаа тайлажа байхаяа һанадаг. Тэрэ урок тухайгаа бодоншьегүй, түсэбөө, программаяа харанчьегүй класстаа орожо ерэдэг. Тииһэн лэ хойноо тэрэ номоо заажа эхилхынгээ урда тээ хэды минута тархи соогоо һанажа, бэеэ зэһэдэг байна. Иигэжэ илангаяа түрүүшын урогуудта 3—4 минута хаягдадаг. Тиигээд хойшодоо тэрэ үсөөрһэн аад, үдэрэй эсэс багта дахяад олошоржо эхилнэ.

Гадна хонхын болоһоной һүүлээр һурагшад үшөөл коридор соогуур юрьежэ ябадаг. Багша тэдэниие хүлеэхэ баатай болохо. Тиимэһээнь, манай һанахада, хоёр удаа хонхо сохигдодог байгаа һаа ямар хаб? Нэгэдэхинь һурагшадта, хоёрдохинь багшанарта. Тиихэдээ багша энэ хоёрдохи хонхын зэдэлхэтэй хамта номоо заажа эхилхэ ёһотой.

Ном заалгын гол шухаг үшөө нэгэ зүйл юуб гэхэдэ, урогто үгтэһэн 45 минутые заахашье хоролтогүйгөөр хэрэглэжэ шадаха зорилго болоно. Теэд ехэнхидээл багша тиигэжэ шададаггүй юм. Энэ илангаяа һуралсалай хоёр халаантайгаар ябуулагдахада хүшэр. Юундэб гэхэдэ, багшын урогууд үдын урда тээ, үдын хойно адли тэгшээр хубаарилагдадаггүй бшуу. Тиимэһээ тэрэ үдын урда тээ, жэшээнь, гурбан урогто заагаад, үдын хойно нэгэ урогто заахадаа адли бэшэ түйлалта харуулха байна. Олон урогтой халаанда ехээр эсэдэг, тиигэжэ ажалаа шанар багатайгаар хэдэг. Тиимэһээнь халаан бүри багшын урогуудые адли тэгшээр тааралдуулха шухала. Манай ажаглаһанай ёһоор, нэгэ багша 3, ехэдээ һаа 4 урок хэбэл зохисотой, һайн үрэ дүн харуулха байна. Тэрээнһээ олон боложо эхилхэдэнь, тэрэ эсэдэг, сагаа хаяхань олон болодог.

Гадна багшын ажалые научна ёһоор эмхидхэхын тула тэрэнэй сүлөө саг алмаха баһа нэгэ арга бии. Энэ хадаа суглаа хуралнуудые үсөөрүүлхэ, тэдэниие үнгэргэхэдөө үсөөн аад, тон хэрэгтэй хүнүүдые хабаадуулха шухала байна. Тиимэһээ һургуулинуудай дирекциин, партийна эхин организациин эмхидхэлэй хүдэлмэри болмжотойгоор ябуулагдаха болоно. Хэнэйшье мэдэһээр, багша суглаа хуралда ябангүй, нийтын ажалда хабаадангүй үлэхэ ёһогүй ха юм даа. Энэ тэрэнэй хүн зонтой холбоотой, ажабайдалай хубилалтануудые ойлгодог байхадань туһалха бшуу.

Теэд багшанарай дунда эдэ бүгэдэһөө зугадахые хүсэдэг, нийтын ажалһаа хулжадаг хүнүүд ушардаг юм. Тиимэшүүл ехэнхидээ хайшан гээл һаа неделидээ олон урок хэхэмнайб гэжэ бододог, энээнэй түлөө оролдолго, ябуулга гаргадаг гээшэ. Иимэ хүнүүд арадай һуралсалда тойбо татадаг гэжэ сэхэ хэлэхэ ёһотойбди. Юундэб гэхэдэ, тэдэ олон урок хэбэшье, тэдэнээ дээрэ хэлэгдэһэнэй ёһоор, шанаргүйгөөр үнгэргэжэ, үхибүүдтэ ойлгуулха юумэеэ хүсэд ойлгуулангүй үлэдэг, хоёрдохёор, тэдэ иигэжэ мүнгэнэй түлөө зоной нюдэндэ бэеэ гутаана. Тиимэһээ һургуулида НОТ нэбтэрүүлхэ гээшэ багшын һэшхэлтэй нягта холбоотой; тэрээнһээ сэхэ дулдыдаха ушартай болоно.

Манай һанахада, эдэ бүгэдые эхитэй захатай болгохын тула һургуулинуудай һуралсалай таһагуудай хүдэлмэриие мүн лэ научна ёһоор эмхидхэхэ, тэндэ мэргэжэлтэй, эмхидхэгшэ хүниие, шадамар методистые һуулгаха болонобди. Тэдэнэр һургуулиин дирекцитэй хамта багшанарай дунда болбосоролой, һуралсалай хүдэлмэриие ябуулхадаа гэрэйнь байдалые хараада абаха, багша бүхэнэй арга боломжонуудые соголжо, үдэр соо хэды урок заахыень тодорхойлхо ушартай. Тиихэдээ эдэ арга боломжонуудынь мүн тэдэнэй шанар һайнтай урогуудые хэдэг болохын тула тусгаарлан, научна ёһоор һуралсалай ажал эмхидхэгдэхэ ёһотой гэжэ һанагдана.

С. ТАБДАЕВ,
РСФСР-эй педагогическа бүлгэмэй гэшүүн.

АРТИСТНАРАЙ ХОЛБООН ҮРГЭДЭҺӨӨР

Буряадай Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй драмын театр хүдөө нютагуудай, холын бэлшээриин малшадай ба ажалшадай урда шэнэ зүжэгүүдээ саг үргэлжэ харуулжа байдаг һайн һайхан заншалтай.

Һүүлэй үедэ театрай артистнар Баргажанда, Хоридо, Хэжэнгэдэ наада харуулаа. РСФСР-эй арадай артист В. Халматов, габьяата артистка М. Степанова, БурАССР-эй арадай артистнар Ю. Шангина, Д. Дондуков, Г. Лосев, габьяата артистнар П. Николаев, Ж. Иванов, Д. Чимитова болон бусадай наадые хүдөөгэймнай ажалшад ехэтэ һонирхоһон, хани халуунаар угтаһан, дахяад ерэхыень уриһан байна. Театрайхид ородой ба совет драматургнуудай элитэ зүжэгүүдые гүйсэдхэхэһөө гадна, Буряадай уран зохёолшодой пьесэнүүдые табяа.

Мүнөө үедэ Буряад драмын театр шэнэ сезондоо бэлдэжэ байна. Ниислэл хотынхид һаяын сагуудта Хоца Намсараевай «Сэрэмпил» гэжэ повестёор бэшэгдэһэн, мүн Б. Галсановай комсомолой 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Этигэл» гэжэ зүжэгүүдые хараха.

Л. МАРТЫНОВА.

„Амар мэндэ, минии хани нүхэд!“

МАРКСЫН ГУША ХҮБҮҮН ДАХЯАД МОСКВАДА

— Би хоёрдохёо Москва ерээб, Советскэ Союзтай үргэнөөр танилсахын тула haяар үшөө ерэхэб гэжэ найданаб,— гэжэ Марксын гуша хүбүүн—Парижай адвокат, журналист Робер Жан Лонге АПН-эй корреспондентдэ мэдүүлээ.

Эгээн түрүүшынхеэ Лонге энэ жэлэй апрель-майда, Карл Марксын түрэhөөр 150 жэлэй ойе hайндэрлэхэ үеэр СССР-тэ ерэhэн юм.

— Юрэ бусын hонирхолтой, удха түгэс үдэрнүүд байгаа,— гэжэ Лонге дурдана.—Фредерик Карл, Поль гурбантай—баhал Марксын гуша хүбүүдтэй, тэрэнэй ехэ басаган Женниин ашанартай хамта Москвада, Ленинградта болоhон ойн баярта хүндэтэ айлшад боложо байлсаа hэмди. Манай элинсэгые совет хүнүүдэй хэды ехээр хүндэлдэгыень, тэрээндэ хэды дуратай байдагыень, тэрэнэй ут гарабалда хэды наринаар хандадагыень ойлгохо аргатай байгаабди.

Робер Лонге дахяад СССР-эй айлшан болобо. Мүнөө Совет Узбекистантай танилсаха зорилготой ерээ.

— Марксизм-ленинизмын институтдай, Маркс-Энгельсын Москвадахи музейн хүдэлмэрилэгшэд энэ аяншалгые минии гуйлтаар эмхидхээ,—гэжэ Лонге үргэлжэлүүлнэ.—Юуб гэхэдэ, Узбекистан үзэг бэшэг мэдэхэгүй үтэли ябадалhаа, ядуу тулюур байдалhаа богонихон болзор соо хахасаад, элдэб баян, дээдэ зэргын соёлтой болонхой. Энэ республика намайе ехээр hонирхуулна. Би хүгжэжэ байгаа оронуудта хабаатай асуудалнуудые, тусхайлбал Мароккые, үнинэй шэнжэлжэ байнхайб, тэндэ олон жэл байгаа хүм.

Араб оронуудай хүгжэлтые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэдэ, тэдэнэй ерээдүйнь нилээд ехэ, зүгөөр хараа шэглэлынь заримдаа зүб бэшэ байна гэжэ hанахаар юм. Араб оронуудай хүгжэлтэдэ жэшээ боломоор тулада Узбекистан намайе hонирхуулна. Тэдэ оронуудай арад зон Узбекистанай улад зонойхидол адлирхуу уг заншалтай, шажантай юм. Узбекистанда интеллигенциин залуу кадрнуудай яажа ургадагые, дээдэ, дунда эрдэмэй, профсоюзна хүдэлөөнэй асуудалнуудые хаража үзэхэ хүсэлтэйб.

Ленинэй Париждахи ажал ябуулга тухай, тусхайлбал, юрист Ленин тухай шэнэ документациие Робер Жан Лонге Марксизм-ленинизмын институтда бэлэг болгон асараа.

— Минии аба нам шэнги юрист байhан. Парижай 14-дэхи кварталда Булар гудамжын 29-дэхи гэртэ байхадамнай, ород политэмигрантнууд манайда ходо орогшо hэн гэжэ hананаб. Ород революционер Стекловые би hайн hананаб, тэрэ хүн манайда ходо ерэгшэ бэлэй. Ленин хоёр гү, али гурба дахин абын айлшан болоhон байха. Нэгэ сүүдтэ Ленинэй бэлдэhэн үгын буулгабариие абынгаа саарhануудай дундаhаа олоо hэм. Өөрөө үгэ хэлэхээ hанаагүй, харин иимэ сүүдые хүтэлбэрилөө hаа, иигэжэл хэлэхэ hэм гэhэн юм. Адвокадай ажал эрхилхэ сүлөө забгүй байhаниинь мэдээжэ. Тэрэнэй hайн юрист боложо шадаха байhыень минии олоhон документнүүд гэршэлнэ. Үгэнь тодоор юридическэ эрдэмэй эшэ үндэhэ татажа бэшэгдэнхэй. Ленинэй нэрэтэй холбоотой документнүүдые би Парижда олон жэл суглуулнаб. Энэ хүн намайе гансашье дээдэ зэргын соёлоороо, ухаагаараа бэшэ, мүн нэн түрүүндэ залан сэхэ зангаараа гайхуулна. Иимэ бэрхэ хүнтэй ушараагүйб. Кремльдэхи кабинет соогоошье, Разливтахи гэртээшье Ленин ходол нэгэ янза байдаг байhан.

Май соо, Марксын түрэhөөр 150 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Москвадахи Уран зурагай искусствын музей соо уран зураашан Фредерик Лонгегэй выставкэ нээгдэhэн юм. Тэрэ выставкэ Карл Марксын ажабайдал болон ажал ябуулгада зорюулагданхай байгаа. Мүнөө «Советский художник» гэжэ хэблэл Фредерик Лонгегэй 40 зураг болон акварелиин альбом гаргажа байна. Хэблэлэй газарай гуйлтаар Робер Лонге энэ альбомдо оршол бэшэнэ.

— Би олон оронуудта аяншалааб,—гэжэ Робер хэлэнэ.—Алжир, Тунис, Египет, Испани, Англяар ябааб, хэдэн жэл США-да байгааб. Зүгөөр Советскэ Союзай хидал адли иимэ hайнаар хаанашье ябаагүйб! Иимэ хүндэ ямба, үнэн зүрхэнэй хандалга үсөөн газарта үзөөб. Үнгэрhэн үеын соёлдо, памятнигууд болон музейнүүдтэ совет хүнүүдэй ямар ехэ анхаралтайгаар хандадагынь намайе илангаяа гайхуулна. Соёлдо, искусствада үнэн зүрхэнhөө хандадагыень би харанаб.

Кристин гэжэ hамгантаяа ород хэлэ шудалжа захалааб. Минии амжалтын даб дээрэ ехэ бэшэшье hаань, ородоор иигэжэ хэлэжэ шададаг болонхойб: «Амар мэндэ, минии хани нүхэд! Би ехэ баяртайб. hайн даа!

Г. ВАСИЛЬЕВА.
(АПН).

СПОРТ

Футбол, класс „А“

ШАНГАШУУЛ БИРААГҮЙ

«Шанга айлшад бууханы», «Манайхин хайшан гэлдэгшэ aaб» —иимэ үгэ хүүр футболдо дуратайшуулай аманhаа хоёр-гурбан үдэрэй унахаа болёо hэн. Иигэжэ Туркмениин футболой түлөөлэгшэд — «Строитель» команда тухай улаан-үдынхиднай хэлсэhэн байгаа. Нютагайхидаймнай hанаагаа зобоошонь гайхамаар бэшэ хаш. Яахадааб? Нэгэдэхеэр, туркмен футболистнууд «А» классаа табадахи жэлээ наадажа байна. Тиимэhээ манайхидта орходоо hурагтүй дүй дүршэлтэй байhаниинь арсашагүй. Хоёрдохеор, наадалтын шэнэ онол арганууд ходолоо бэдэрдэг, шадамараар хэрэглэдэг, бүхы командааруу добтолхы шэнжэтэйгээр наададаг юм.

Дээрэ хэлээшэдээ баримта болгон, нэгэ хэдэн жэшээ дурдая. Энэ жэлэй июниин hүүл багаар СССР-эй кубогта хүртэлгын наадан Куйбышевай дээдэ зиндаагай «Крылья Советов» командые 3:0 тоотойгоор шүүжэрхёо hэмнай. Үгышье hаа, бүри hаяхана, сентябриин 19-дэ, Эрхүүгэй «Аэрофлот» командые өөрынь талмай дээрэ 3:1 тоотойгоор шүүгээ. Турнирай таблицые харабалнай, баhал hайн байдалтай байха: дүрбэдэхи hуури, 35 очко.

Нээрээhээшье шанга команда байба. Уулзалгын түрүүшын минутаhаа эхилжэ талмайн эзэдтэ ехэл түргөөр наадаха гурим баадхаба. Хурдан гүйдэлөөрөө, бүмбэгэ бэе бэедээ түргэ түргөөр дамжуулалсадагаараа манай олонхи футболистнуудhаа булюу байhаниинь абаhаар элирээ hэн. Манай командын добтолоошод баhал аhан шадалаараа оролдоо, айлшадай хамгаалагшадые яhала мэгдэхээгээ. Наадаанай 33-дахи минутада Юрий Изюмцев («Сэлэнгын» добтологшо) бүмбэгэ сохижо оруулhан байна. 1:0 улаан-үдынхид түрүүлhээр.

Уулзалгын хоёрдохи хахадай эхиндэ айлшад баhал шанга добтолго хэжэ эхилбэ. Нэгэ зариманда залинта аадарай орохын урда тээхи үүлэндли, «Строитель» командынхид барандаа талмайн эзэдэй вратариин дүтэ дэргэдэ сугларшоод байха юм. Тиигэбэшье энээнhээнь үрэ гарлатүй. «Сэлэнгын» футболистнар харюугай добтолго дээрэ дээрэhээнь эмхидхэжэ, наадаанай хүби заяае гартаа абажа шадаа. Наадаанай дүүрэхэhээ урдахануур («Сэлэнгын» футболистнууд Жуйков, Михнов болон бусад) үшөө хэдэн бүмбэгэ сохижо оруулха аргатай байhан аал бираагүй. Зүгөөр айлшадшье адагынь хоёр бүмбэгэ сохижо оруулха аргатай байгаа. Жэшээнь, манай вратариин урдаhаа гансаарханаа бүмбэгэ абаад ябаhан айлшадай добтологшо тэрэнээ сохижо шадаагүйл даа. Урмаа хухарhандаа гэхэ юм гү, али халаглаhандаа тэрэ футболист өөрынгөө толгой... шаажа ороо hэн. Теэд яахаб, нээрээшье халагламаар байгаа юм бэзэ.

Наадаанай судья тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй гээшэ ха. Уржалэр Комсомольск-на-Амуре городhоо ерэhэн, республиканска категоритой судья Миронов футболистнуу[дай] зүб буруугаар наадаhые ү[з]эд hайнаар илгаруулангүй, заримдаа ехэл таарамжагүй шии[д]хэбэри абаhан байна.

Манай стадион дээрэ ээлжээ[тэ] наадан сентябриин 29-дэ боло[но]. Тэрэ үдэр «Сэлэнгын» футболис[т]нар Хабаровскын СКА командата[й] уулзаха юм.

С. БАДМАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бүмбэгэ буляа[л]даанай бэрхэшээлтэ нэгэ үе.
Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

АРБАН ТАБАТАЙ КАПИТАНУУД

«Москва» гэжэ hуралсалай теплоход ниислэлhээ Одессэ хүрэтэр гол мүрэнүүдээр, каналнуудаар, далайнуудаар аяншалха тамаралгада гараба. Энэ корабльые хоёр мянга шахуу километр зайда арбан табатай «капитанууд»—Володя Бабушкин, Юра Кулаков гэгшэд—залан ябуулаа. Эдэнэр корабль залан ябуулхадаа дүршэлтэй капитануудhаа, штурмануудhаа дутадаггүй.

Эдэ хүбүүд энэ шадабарида Горьки хотодохи Аркадий Гайдарай нэрэмжэтэ үхибүүдэй пароходстводо hураа юм. hуралсалай судна болгогдожо түхеэрэгдэhэн, зуун хүнэй унтаха багтаамжатай «Юный водник» (300 мориной хүсэтэй), тогтоомол далай сөөрэмүүд соо тамархаар бүтээгдэhэн «Гайдаровец» гэжэ теплоходуул флодой эхи табяа hэн.

hүүлдэнь үхибүүдэй бүтээhэн элдэб түхэлэй суднанууд бии болоо. Тэдэнэр өөhэдынгөө бүтээhэн «Юнга» гэжэ заахан суднада ехэл дуратай юм. Судна бүтээдэг газарта шэнэ корабльнуудай барилга эхилээ. Дүршэлтэй заабарилагшадай хүтэлбэри доро үхибүүд ехэл оролдосотойгоор чертёжнуудые бэлдэнэ, харуулдана, кораблиин корпусуудые сабуудана, двигательнуудые сугалуулжа заhана, далбагануудые оёно.

Тэдэнэр бүхэли үбэлдөө тамаралгада бэлдэнэ, тэрээндэ хэрэгтэй элдэб мэргэжэлдэ hурана. Зургаадахи—наймадахи классуудай 600 гаран hурагшад 19 кружогто хоёр жэлэй турша соо судна жолоодохо мэргэжэлдэ, корабль дээрэ алба хэхэ шадабарида hурана, судныи машина, хэлхээ холбооной хэрэг шудална. Зунай амаралтын үеэр үхибүүдтэ эгээл hонин хаhа эхилдэг. Тэдэнэр Волго, Ока, Ветлуга мүрэнүүдээр олон үдэрэй аяншалгада гарадаг. Эдир тамарагшад матросойшье, капитанайшье уялгануудые өөhэдөө дүүргэдэг. Судна жолоодожо, тэрээн дээрэ алба хэжэ hурана.

Гансахан үнгэрhэн зунай туршада тэдэнэр В. И. Ленинэй түрэhэн нютаг Ульяновскаар, Чувашай ниислэл Чебоксара, Волгоград, Муром, Павлов болон бусад городуудаар аяншалаа.

hаяшаг Москва, Ленинград, Севастополь, Нарва, Ярославль городуудhаа ерэhэн айлшад (эдир волгарнуудай ажалтай) танилсаа. Эндэ эдир морягуудай, полярнигуудай, гол мүрэнөөр тамарагшадай слёт болоо.

Эндэхи hуралсал түлөөhэгүй юм. Аяншалгын үедэ үхибүүдтэ түлөөhэгүй хубсаhан, хоол үгтэдэг, РСФСР-эй Гол мүрэнэй флодой министерство hуралсалай баазые үргэдхэхын, классуудые, корабльнуудые шэнээр, hайнаар түхеэрэхын тула мүнгэ hэмэжэ hомолоо.

Георгий ЗАХАРОВ,
АПН-эй корреспондент.

ХИЛЫН СААНАhАА

Дэлхэйн олониитэ гол анхаралаа хандуулна

ЛОНДОН. (ТАСС). Совет наукын шэнэ толотомо амжалтада советскэ замбуулинай «Зонд-5» гэжэ автомат станциин hарые амжалтатайгаар тойрон ниидэжэ, газарта hөөргөө бусажа ерэhэндэ Англиин хэблэл гол анхаралаа хандуулна. Тус станциие табилгада зорюулагдаhан материалнуудые бүхы газетэнүүд олоор толилоо. «Зонд-5» станциин hарые тойрон ниидэhэнэйнгээ hүүлээр, газарта hөөргөө бусажа амжалтатайгаар буухан ушар совет наука ба техникын шэнэ түүхэтэ илалта болоно» гэжэ «Морнинг стар» гэжэ газетэ түрүү бэшэг соогоо заана.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Советскэ замбуулинай «Зонд-5» гэжэ автомат станциин hарые тойрон ниидээд, газарта hөөргөө бусажа ерэhэн ушар американ олониитые, хэблэлые ехээр hонирхуулаа. «Зонд-5» станциин ниидэлгээ түгэсхэhэн тухай дэлгэрэнгы мэдээсэлнүүдые Нью-Йоркын бүхы газетэнүүд түрүү хуудаhануудтаа толилоо, энэ ушарта зорюулан редакционно статьянуудые бэшээ.

«Зонд-5» станциие hарые тойруулан ниидхэhэнэйнгээ hүүлээр, тэрэниие Индиин океан дээрэ hөөргэнь буулгажа, совет эрдэмтэд hанаанда ороогүй научна габьяа гаргаба гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетэ редакционно статья соогоо бэшэнэ. Газетын hанамжын ёhоор, «hарые тойрон хэтдэhэн үзэгдөөгүй ниидэлтэ» юун тухай гэршэлжэ үгэнэб гэхэдэ, Советскэ Союз космонавтнуудай hарые тойрон ниидээд, газарта hөөргөө бусажа ерэлгые хангажа шадахаар ракетнэ двигательнүүдтэй замбуулинай аппарадуудтай мүнөө болонхой.

ПАРИЖ. (ТАСС). Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар Советскэ Союзай түйлаhан шэнэ амжалтанuудта зорюулагдаhан мэдээсэлнүүд болон тайлбаринуудые Парижай бүхы газетэнүүд нэгэдэхи хуудаhануудтаа горитойгоор толилоо. Советскэ замбуулинай «Зонд-5» станциин hарые тойрон ниидээд, газарта амжалтатайгаар hөөргөө бусалга «замбуулинай ехэ премьерэ» болоно гэжэ «Юманите» газетэ нэрлэнэ.

Советскэ «Зонд-5» станцяар «Газар—hара—Газар» гэhэн агууехэ аяншалга хэгдэбэ гэжэ «Фигаро» газетэ түрүүшынгээ хуудаhые гаршалана. «Зонд-5» станциие Индиин океан соо буулгаhан совет хүнүүд hарые шэнжэлхэ программаа саашадана этигэл түгэлдэрөөр шууд үргэлжэлүүлхэ арга өөhэдтэнь олгоhон томо амжалта туйлаба» гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

БЕРЛИН. (ТАСС). «Газар—hара—Газар» гэhэн замаар замбуулинай «Зонд-5» гэжэ автомат станциин ниидэлгын амжалтатайгаар түгэсхэгдэhые совет наука ба техникын шэнэ элитэ ехэ габьяа гэжэ Германиин Демократическа Республикын олониитэ тоолоно.

«Энэ хадаа коммунизмын ороной шэнэ туйлалта болоно. Тус шэнэ туйлалта научно-техническэ шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ туhалха, замбуулин юртэмсые саашадань шэнжэлхэ үргэн хараа зам нээжэ үгэхэ» гэжэ «Нойес Дойчланд» онсолон тэмдэглэнэ.

ТОКИО. (ТАСС). Советскэ замбуулинай «Зонд-5» гэжэ автомат станциин hара тээшэ недели соо ниидээд, газарта hөөргөө бусажа ерэhэн тухай hонин Япондо hүни орой болоhон хойно дуулдаа. Гэбэшье үглөөнэй бүхы газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаhануудай хахадhаа ехыень энэ ушарта зорюулhан, олон тайлбаринуудые толилhон байна.

hара тээшэ табигдаhан оньhото түхеэрэлгэ түүхэдэ анха түрүүн газарта hөөргөө бусажа буугаа. Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар Америкын Холбоото Штадуудтай хэжэ байhан мүрысөөндөө Советскэ Союз дахяад угаа ехэ амжалта туйлаба гэжэ «Иомиури» газетэ бэшэнэ. «Зонд-5» станциие амжалтатайгаар hөөргэнь бусаалга hара тээшэ хүниие аяншалгада гаргаха түсэбүүдые бэелүүлгэдэ тон ехэ удха шанартай. Нэгэдэхеэр, хүнэй hуужа ябаhан замбуулинай онгосые hарые тойруулан ниидхүүлхэ арга боломжо бии болоо, хоёрдохёор, «Зонд-5» станци научна мэдээнүүдые хүнэй гарта өөрөө асаржа үгөө гэжэ газетэ бэшэнэ.

БОНН. (ТАСС). Замбуулинай дайдые шэнжэлэлгээр Советскэ Союз шэнэ элитэ ехэ илалта туйлаа, Холбоото Штадуудые дахяад ехээр ахяа гэhэн тобшолол советскэ «Зонд-5» автомат станциин ниидэлгын амжалтатайгаар түгэсхэгдэhэн тухай мэдээсэлнүүд соогоо Баруун Германиин газетэнүүд хэhэн байна. «Зонд-5» станциие дорьбоогүй зөөлэнөөр буулгажа, Советскэ Союз замбуулинай дайдые шэнжэлэлгээр дахяад түрүүлжэ, ехэ амжалта туйлаба гэжэ «Рейнише пост» газетэ бэшэнэ.

ВАРШАВА. (ТАСС). Замбуулинай дайдые шэнжэлэлгээр Советскэ Союзай туйлаhан шэнэ амжалта тухай мэдээсэлнүүдые Польшын газетэнүүд эли газарнуудта толилоо. hара тээшэ оншоhон зам табиха эгээн лэ ехэ бэрхэшээлнүүдэй нэгэн дэлхэй дээрэ анха түрүүнээ дабагдаба — газарhаа залан шэглүүлэгдэдэг замбуулинай станци табигдаад, газарта hөөргэнь бусаажа буулгагдаба гэжэ «Трибуна люду» газетэ онсолон тэмдэглэhэн байна.

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Советскэ замбуулинай «Зонд-5» гэжэ автомат станциин долоон сүүдхын ниидэлгэ, газарта hөөргөө бусажа ерэлгэ замбуулинай дайдые шэнжэлхэ элитэ ехэ туршалга гэжэ Монголдо тоологдоно гэжэ МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ. «Советскэ Союз автомат станциие hарые тойруулан ниидхүүлээд, hөөргэнь бусаажа, замбуулинай дайдые шэнжэлэлгээр түрүүлжэ ябаhанаа дахяад лаблан баталба» гэжэ Улаан-Баатарай радио тусхай тайлбари соогоо мэдүүлээ.

ОТТАВА. (ТАСС). «hара тээшэ хүниие ниидхүүлхэ замда үшөө нэгэ томо алхам хэгдэбэ» гэhэн үгэнүүдээр Канадын телевидени советскэ замбуулинай дайдые шэнжэлдэг наукын шэнэ элитэ ехэ амжалта тухай мэдээсэлые эхилhэн байна. «Зонд-5» станциин ниидэлгын амжалтатайгаар түгэсхэгдэhэн тухай Канадын радио хэдэн удаа дамжуулаа, тиихэдээ советскэ замбуулинай автомат станциин ниидэлгэ научна олон үнэтэ мэдээсэл абаха арга олгоо, Советскэ Союз Холбоото Штадуудые дахяад ахяа гэжэ онсолон тэмдэглэнэ.

ДАМАСК. (ТАСС). Даалгабаринуудай программые наринаар дүүргэлгэ, советскэ замбуулинай «Зонд-5» станциин Газарта hөөргөө бусалга hарада хүниие эльгээхэ сагые ниилээд ойртуулба гэжэ Сириин «Ас-Саура» газетэ бэшэнэ. Совет хүнэй түрүүлжэ hара дээрэ бууха байhаниинь сохомтой гэжэ газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Коммунис хэблэлэй фонддо

РИМ. (ТАСС). Коммунис хэблэлэй фонддо зорюулан, 1.300 үлүүтэй миллион лир итальян ажалшад суглуулаа гэжэ «Унита» газетэ мэдээсэнэ.

ОАР-ай Министрнүүдэй Соведэй заседани

КАИР. (ТАСС). ОАР-ай Министрнүүдэй Соведэй заседани эндэ боложо, президент Насер түрүүлэгшээр hуугаа. Арабуудай социалис союзай бүгэдэ ниитын национальна конгресэй 1-хи сессиин резолюцинууд болон hанамжа дурадхалнуудые дүүргэлгэ зүбшэхэ зүйлэй гол асуудал болоно. Министерствэнүүдэй хоорондохи комисси байгуулха тухай шиидхэбэри заседани дээрэ баталан абтаа.

Ороной экономикотой, гэгээрэлэй, дээдэ hуралсалай талаар политикатай холбоотой хэдэн асуудалнуудые Министрнүүдэй Совет хаража үзөө.

ДРВ-дэ буудуулан унагаагдаба

ХАНОЙ. (ТАСС). Хабак провинцида Вьетнамай Арадай армиин агаарhаа хамгаалха сэрэгүүдэй частьнууд сентябриин 22-то американ тагнуулай самолёт буудажа унагаагаа.

Вьетнамай Демократическа Республикада хамта дээрээ США-гай 3.174 самолёт буудуулан унагааглаа гэжэ ВИА агентство дамжуулна.

Оасовец бусажа ерэбэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Алжиргахи буhалгаанай үедэ ба тэрэнhээ хойшо гэм хэhэн хүнүүдые амнистилха тухай hаяхан баталан абтаhан хуулиин ёhоор ОАС гэжэ террорис организациин гэшүүн байhан хүнүүд Францида бусажа ерэнэ. Франциин Рэи арал дээрэхи түрмэhөө жэлэй урда тээ тэрьелээд, Испанида шэбээлжэ байhан Клод Тен сентябриин 20-до бусажа ерээ.

АСМ-эй ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРИИН МЭДҮҮЛГЭ

БЕРЛИН. (ТАСС). «Германиин эб найрамдалда дуратай түрүүшын гүрэниие байгуулга эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ шухала алхам боложо үгөө. Тэрэ гэhэн сагhаа хойшо Германиин Демократическа Республика бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай хэрэгэй түлөө эгээн лэ найдамтай, шууд сэхэ тэмсэлшэдэй нэгэн байhанаа харуулаа» гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй генеральна секретарь Ромаш Чандра мэдүүлээ.

Эб найрамдалые, золтой хубитай ерээдүйе хүсэдэг бүхы арадуудай эрмэлзэлтэнүүдтэ тааруу политика бэелүүлдэг Германиин Демократическа Республикатай дипломатическа харилсаануудые тогтоохо шухала гэжэ АДН агентствын корреспондент-тэй хөөрэлдэхэдөө тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Германиин Федеративна Республикада эб найрамдалай тала баригшад милитарис, үhөө нэхэхые эрмэлзэдэг, шэнэ түхэлэй нацис этэгээдүүдтэ эсэргүүсэхэдээ үнэхөөрөөл баатарлиг хүдэлмэри хэнэ». Тэдэнэр тэмсэл хэжэ байхадаа эб найрамдал хамгаалха бүхэдэлхэйн хүдэлөөнэй зүгhөө дэмжэлгэ абаха байhандаа хүсэтөөр найдажа шадаха гэжэ Ромаш Чандра онсолон тэмдэглээ.

Октябрь hарада болохоор хараалагдаhан «вьетнам арадтай hанал нэгэдэлгын неделидэ» бэлэдхэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ гээшэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй мүнөө үедэ дүүргэхэ гол зорилгонуудай нэгэн болоно гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй генеральна секретарь тэмдэглэhэн байна. Энэ «недели» хадаа США-гай ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн тэмсэжэ байhан вьетнам арадтай hанал нэгэдэлгые бүри үргэдхэхэ ёhотой.

Европодохи аюулгүй байдал хангаха гээшэ баhа нэгэ гол асуудал болоно. Мүнөө үедэ угаа ехэ гай түбэгтэй түсэбүүдые бэелүүлхын тулада мүнөөнэй байдалые хэрэглэхые хүсэдэг хүсэнүүд Германиин Федеративна Республикада мүнөө бии гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Тиимэhээ аюулгүй байдалай асуудалнуудаар Европодохи конференцидэ бэлэдхэхын түлөө оролдолго гаргадаг хүсэнүүдые бидэнэр хүсэдөөр дэмжэнэбди гэжэ Р. Чандра онсолон тэмдэглээ.

США-да үндэhэ яhанай илгаа гаргаха ушар улам ехээр үзэгдэнэ. Эрхэ сүлөөгэй түлөө бодоhон негрнүүдэй демонстраци зэбсэгтэ хүсөөр дарагдана. Зураг дээрэ: Детройт городто болоhон демонстрацида национальна гвардиин сэрэгүүд добтолжо ябана.

ТАСС-ай фотохронико.

Үдэрэй тэн багаар болоhон hүни

НАРАН ХИРТЭБЭ

ЮРГАМЫШ. (Курганска [об]ласть). Сентябриин 23. (ТА[СС]-ай корр.). Научна экспед[ици]нүүдэй байрлаhан «Орлё[нок]» гэжэ пионернүүдэй лагерь [...]дар үүлэгүй сэлмэг үдэр [...] хёолдобо. Советскэ Союзай [...]гаан экспедициин харин[...]нуудай найман экспедициин [...] дэмтэд Наранай хиртэ[лгэ] ажаглан хараха аппарадуу[д бо]лон приборнуудтаа ошобо.

Наранай хиртэхэhээ [...] час урид hүрэг тохорюунуу[д] торгойдо бии болобо. Тэд[э] харанхы болохоhоо урид ү[...]хые эрмэлзэн ниидэнэ хэбэр[...] hүрэг үнеэд малшадтаа ту[...]гангүйгөөр ябадалаа түргэ[...]hөөр тосхон тээшээ гүйлдэ[...]

Наран даамайгаар хирт[эжэ] эхилээ. Москвагай сагаар [...] часта hара Нарые хүсэд ху[...]жархиба. Наранай хиртэлгэ [...] секунда соо үргэлжэлбэ.

Нара шэнжэлхэ уласхоо[р]дын комиссиин президент, н[ий]дэмэл научна экспедициин [на]чальник М. Н. Гнеды[шева] ТАСС-ай корреспонденттэй [хөө]рэлдэхэдөө иигэжэ мэдүүлбэ[:]

— Байгаалиин уларил [...]таатай hайн байгаа. Бүхы [экс]педицинүүдэй хүдэлмэрил[...] таарамжатай байба. Бүхы на[уч]на экспедицинүүд шэнжэлэлг[...]гээ программа амжалтатайг[аар] дүүргэбэ.

Парижай обсерваториин [...] лөөлэгшэ доктор Мариус Ла[...]нер иигэжэ мэдүүлээ:

— Наранай хиртэлгые а[...]лан харалга эрхимээр үнгэрөө[...]. (ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Ра[й]ком ба тэрэнэй газетэ» гэhэ[н] түрүү бэшэг. «Ленинскэ а[жа]лай вахта» гэhэн рубрика до[ро] информацинууд. «Сабша[...] hайжаруулха hара»—репорт[аж].

Хоёрдохи хуудаhанда: «Х[...] баадалсаха тушаа эрилтэ» гэhэ[н] Д. Разуваевай статья. Реда[к]циин шэнжэлэл. «Түрэл оро[н]доторнай» гэhэн рубрика до[ро] информацинууд.

Гурбадахи хуудаhанда: ре[]дакцида ерэhэн бэшэгүүдhэ[э] бүридэhэн тусхай хуудаhан.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Хи[]лын саанаhаа мэдээсэл. Соно[н] холнууд.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—82-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография Управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-01945. Зак. № 937.